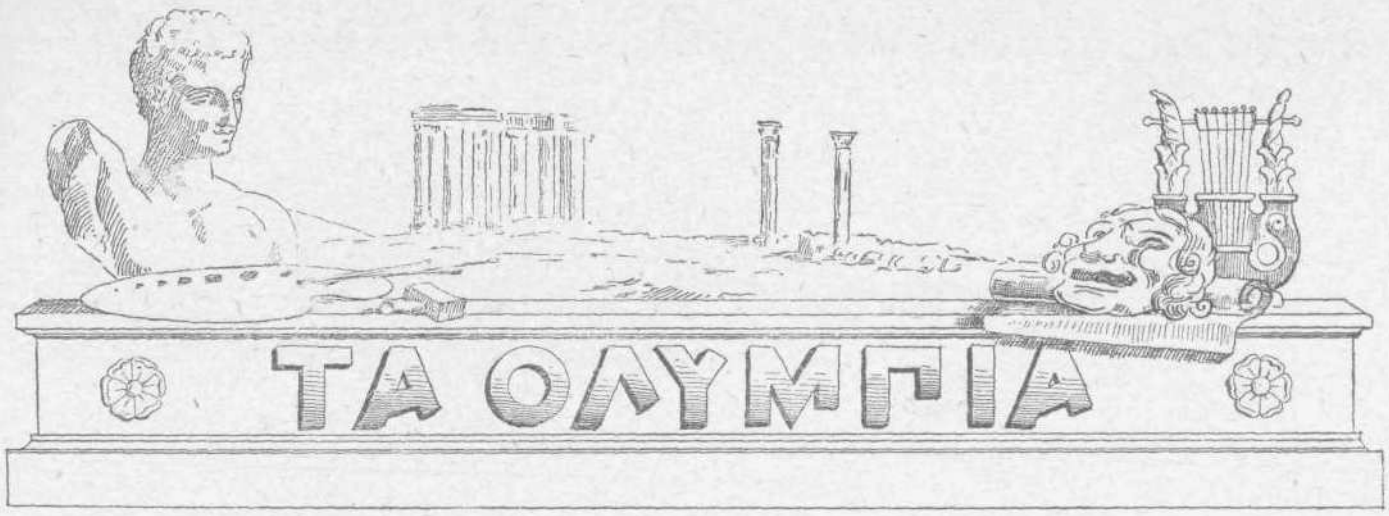

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΑΘΗΝΑΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΑΘΗΝΑΙ 20 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1896 — 11 — ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

Η ΑΠΟΚΡΕΩΣ .

ΑΠΟΚΡΗΑΤΙΚΟ

Κάθε μας λύπη μακρυά
κι' ἀδειάστε τὰ βαρέλια,
ἦλθ' ἡ τρελλὴ ἀποκρηὰ
μὲ ζουρλιαις καὶ μὲ γέλια.
Ἐμπρὸς ἡ νειότη μας νὰ ζῇ,
ἐμπρὸς κι' ὅσο βαστοῦμε,
ἂς ξημερώσωμε μαζί
καὶ παλι ἂς βραδιαστοῦμε.

*

Καστανομμάτα, γαλανή,
ἂς εἶνε κι' ὅ,τι θέλει,
κι' ἂν εἶνε καὶ μελαχροινὴ
καθόλου δὲν μὲ μέλει·
γιατὶ χωρὶς νὰ σᾶς ντραπῶ,
ὁποῦ βρεθῶ φωνάζω :
τὴν εὐμορφιὰ τὴν ἀγαπῶ
καὶ χρῶμα δὲν ξετάζω.

*

Τώρα καθένας μας θὰ 'δῇ
μέσ' 'στὸ μεγάλο γλέντι
νὰ χάν' ἡ μάνα τὸ παιδὶ
κι' ὁ δοῦλος τὸν ἀφέντη,
Καὶ τὴν καρδιά μου τὴν πουλῶ
ὅταν μεθῶ καὶ πίνω,
κι' ἂν μὲ νομίζουν γιὰ τρελλὸ
ἕναν παρᾶ δὲν δίνω.

*

Ἐδῶ γυναῖκες κ' εὐμορφιά,
ἐκεῖ κρασὶ βαρέλια·
ἐμπρός, χρυσῆ μου συντροφιά,
ὅλω χαρὰ καὶ γέλοια.
Ἦλθ' ἡ τρελλὴ ἀποκρηά,
χορούς καὶ πανηγύρια.
κάθε μας λύπη μακρυὰ
κι' ἀδειάστε τὰ ποτήρια.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ

ΑΘΗΝΑΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Οὐρανὸς ἄχρους καὶ διακρῶς ἀπειλητικός, σύνεφα θολὰ φερόμενα βιαίως ἀπὸ τὸ ἀκάθεκτον πνεῦμα τοῦ βορρᾶ, ἡ χιὼν ἄτηκτος εἰς τὰ βουνά, μικροσκοπικαὶ νιφάδες στροβιλιζόμεναι ἀενάως, ἀτμόσφαιρα παγετώδης, τρικυμία ἀγρία ἐν τῇ θαλάσσῃ. Τοιαῦται ἦσαν αἱ ἡμέραι ἃς διήλθομεν ἀφότου ἀνέτειλε τὸ νέον ἔτος. Καὶ αἱ ἡμέραι διεδέχοντο ἀλλήλας καὶ τὸ περικαλύπτον ἡμᾶς φαιὸν ἔρεβος παρέμενεν ἀπελπιστικῶς ἀναλλοίωτον. Καὶ ὁ ἥλιος, ὁ ζείδωρος ἥλιος, ὁ λαμπρὸς ἥλιος τῆς Ἀττικῆς καὶ ἂν πρὸς στιγμὴν διεκρίνετο ἄτονος καὶ ἀλαμπὴς μέσῳ τῶν συννέφων, ἐξηφανίζετο διὰ μιᾶς ὡς νὰ ἐφυγοδίκει ἀπὸ τὸ στερέωμα. Καὶ ἡ ἰνφλουέντσα ἐκυριάρχει· καὶ ἡ βὴξ ἀντήχει διαρκῶς ἐξερχομένη ἀπὸ τὰ κρυωμένα στήθη καὶ ἠκούοντο συνεχῶς διαμαρτυρίαι καὶ ἐπιφωνήματα καὶ καταραι κατὰ τῆς ἀθλιότητος τοῦ καιροῦ καὶ ὁ συνειθισμένος ἀλλὰ πάντοτε ἀόρατος χορὸς τῶν γεροντοτέρων προέκυπτε παλιν εἰς τὸ μέσον ὅπως διαλαλήσῃ ὅτι τοιοῦτον χειμῶνα δὲν τὸν ἐνθυμεῖται.

Εὐτυχῶς ὁ χειμὼν ἐκάμφθη καὶ ἀνεφάνη πάλιν ὁ ἥλιος, τὸν ὁποῖον ἐρροβήθημεν μὴ χάσωμεν ἀνεπιστρεπτεὶ καὶ ἐσκόπισεν ὁμοῦ μὲ τὸ χρυσοῦν του φέγγος τὸ θάλπος καὶ τὴν εὐθυμίαν. Πλὴν ἂν παρῆλθε, τοὐλάχιστον προσωρινῶς, τὸ πένθος τῆς φύσεως, παραμένει ὅμως ἀκόμη τοῦτο νωπὸν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ πρωθυπουργοῦ κ. Θ. Δηλιγιάννη, ὅστις ἀπὸ τῆς ἀναρρήσεώς του εἰς τὴν παροῦσαν τρίτην πρωθυπουργίαν του καὶ τρίτην ὑπέστη κατ' αὐτὰς σκληρὰν δοκιμασίαν, τὴν ἀπώλειαν τῆς πεφιλημένης ἀνεψιᾶς του Μαρίκας Ν. Δηλιγιάννη, νεάνιδος ἀθρᾶς καὶ περικαλλοῦς, ἁρπαγείσης ἀώρως ὑπὸ ἀδυσωπήτου θανάτου. Τὸ τραῦμα ὑπῆρξε βαρὺ διὰ τὸν ἐπιφανῆ πρεσβύτην τὸν διευθύνοντα τὰς τύχας τῆς πατρίδος μας, ἀλλὰ τὰ δάκρυα ἅτινα εἰλικρινῶς ἔρρευσαν ἐπὶ τοῦ ἀνθοστολίστου φερέτρου τῆς ἀγγελομόρφου κόρης καὶ τὰ ἐγκάρδια συλλητηρία τὰ ὁποῖα διεβίβασεν εἰς τὸν οἶκόν του σύμπασα ἡ συμμερισθεῖσα τὸ πένθος του ἑλληνικὴ κοινωνία, εἰς ἃ προσθέτομεν εὐσεβάστως καὶ τὰ ἰδικά μας, ἔστωσαν κἂν αὐτῷ μικρὰ ἀνακούφισις καὶ παρηγορία εἰς τὴν λύπην του.

Αὐταὶ αἱ κακοκαιρίαι καὶ τὰ λυπηρὰ γεγονότα παρηκολούθησαν καὶ τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Βουλῆς, ἥτις ὡς νὰ ἦτο ὀργανισμὸς ἔμψυχος ἔμενεν ἐπὶ πολὺ σήμερον νεκρωμένη καὶ αὐτὴ ὑπὸ τοῦ χειμῶνος. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ ἦλθον ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας των ὅπως ὅπως ἀρκετοὶ βουλευταὶ ὥστε ν' ἀποτελεσθῇ ἀριθμὸς ἐπαρκὴς διὰ νὰ γείνῃ ἐκλογὴ τοῦ Προέδρου καὶ ἀρχίσουν αἱ ἐργασίαι ἀπὸ τὴν προσεχῆ Δευτέραν, ὡς βεβαιοῦται. Βουλὴ ἀρχομένη τῶν ἐργασιῶν της μετὰ μακρὰν ἀπραξίαν κατὰ τὴν ἑβδομάδα τῆς Ἀποκρεω δὲν εἶνέ τι κανονικὸν βέβαιαι. Πλὴν τὰ ἐλαφρυντικὰ ἀφθονοῦσιν εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν. Ἡ προτελευταία αὐτὴ ἑβδομὰς τῶν Ἀπόκρεων ἐφέτος δὲν διαφέρει ποσῶς ἀπὸ τὰς ἄλλας ἑβδομάδας τοῦ ἔτους. Διαβεβαιοῦται ἀληθῶς ὅτι ἦλθεν ἡ Ἀπόκρεως καὶ τὸ βεβαιοῦν καὶ τὰ Ἡμερολόγια· ἀλλὰ ποῖος δύναται νὰ ὁρκισθῇ ὅτι τὴν εἶδεν αὐτὴν φαιδραν, τὴν ζωηρὰν, τὴν τρελλὴν ἐπισκέπτιδα ; Ποῦ αἱ ἑορταὶ της καὶ ἡ εὐθυμία της ; Ποῦ οἱ χοροί, ἐὰν ἐξαιρέσωμεν τὸν συνήθη τοῦ Παρνασσοῦ ὑπὲρ τῆς Σχολῆς τῶν Ἀπόρων Παίδων διὰ ν' ἀποκτήσῃ λαμπρότητα καὶ ζωηρότητα καὶ τὸν bal costumé τοῦ ἐνταῦθα πρέσβεως τῆς Αὐστρίας κ. Κόζεκ.

Ἡ ἐμφανισις μερικῶν βαναύσων μουντσουρωμένων, ἀηδεστάτων προσωπιδοφόρων καὶ ἡ περιφορὰ τοῦ θιάσου τοῦ λαϊκοῦ ποιητοῦ Θεοδοσίου, ἡ ρυπαρὰ καμήλα καὶ ὁ φερέικος Φασουλῆς εἶνε τάχα ἱκανὰ νὰ μᾶς πείσωσι περὶ τῆς παρουσίας της ; Καύμένη ἀθηναϊκὴ Ἀπόκρεως, ἥτις ἦλθες καὶ παρῆλθες ὅπως τόσα ἄλλα πράγματα εἰς τὸν τυπον αὐτόν, καὶ ἔδυσες πρὶν ἀκμάσῃς, ὅτε ἀκριβῶς ἤρχιζες ν' ἀποκτᾷς ἰδιαζουσαν φυσιογνωμίαν καὶ χωρὶς νὰ ἐξισωθῇς μὲν ἀκόμη μὲ τὰς περιφήμους Ἀποκρέως τῆς Νικλίας ἢ τὰς ἱστορικὰς τῆς Ἐνετίας, προεμήνυες ὅτι θὰ εἶχες μίαν ἡμέραν καὶ σὺ τὰ ἰδιαίτερα σου θέλγητρα ! Ἐνθυμεῖσθε τὴν ζωηρότητά της κατὰ τὰ τρία ἢ τέσσαρα ἔτη κυρίως ὅτε καθ' ἃ ἐσυστηματοποιήθη, ἀπὸ τοῦ 1887 μέχρι τοῦ 1890, τοὺς ἐπιτυχεῖς μεταμφιεσμούς, τὰς συμβολικὰς παραστάσεις, τὴν συρροὴν τοῦ πλήθους, τὰ βραβεῖα, τὰ κομιτάτα ; Πόσα ἔτη παρῆλθον ἔκτοτε ; καὶ ὅμως νομίζομεν ὅτι ὁμιλοῦμεν, ὅταν τὰς ἀναφέρωμεν, περὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Παναθηναίων ἢ τῶν Διονυσίων !... Ἐξ ὅλων αὐτῶν μᾶς ἔμειναν ἡ ὀδυνηρὰ συναίσθησις τῆς οἰκονομικῆς δυσπραγίας μας, οἱ πολιτικοὶ μεταμφιεσμοὶ καὶ τὰ Κομιτάτα... τῶν δανειστῶν μας !

ΟΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ

Β'

Εἴπομεν ἐν τῷ προλαβόντι ἄρθρῳ ὅτι τὰ κωμειδύλλια ἔτυχον τῆς γενικῆς ἐπιδοκιμασίας.

Καὶ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ γίνῃ ἄλλως, καθότον διὰ τοῦ θεατρικοῦ αὐτοῦ εἴδους καὶ μόνου ἀνέλαβε ζωὴν ἡ φθίνουσα ἑλληνικὴ σκηνή, ἥτις μέχρι τῆς ἐποχῆς τῆς ἐμφανίσεως αὐτοῦ ἐτρέφετο διαρκῶς μὲ ἱππότας, μαρκησίους, βαρώνους, κόμητας καὶ ἕλους ἐν γένει τοὺς τιτλοφόρους τῆς ξεπεσμένης Εὐρώπης.

Ἀφ' ἧς καὶ μόνον ἐνεφανίσθη τὸ κωμειδύλλιον, ἤρξατο ὁ κόσμος νὰ συχνάζῃ εἰς παραστάσεις ἑλληνικῶν ἔργων, ἅτινα μέχρι τῆς ἐποχῆς αὐτῆς ἀπιστεύτως ἀπεμάκρυναν τὸν κόσμον τοῦ θεάτρου. Πρὸ τοῦ κωμειδυλλίου, οἱ ἕλληνες συγγραφεῖς παρεκάλουν, ἱκέτευον, ἐξελιτάρουν τοὺς ἠθοποιοὺς νὰ δεχθῶσι τὰ ἔργα των μὲ τὴν ὑπόσχεσιν μάλιστα ν' ἀναλάβουν τὰ ἔξοδα τῆς παραστάσεως αὐτοὶ οὗτοι οἱ συγγραφεῖς. Ἀλλὰ καὶ πάλιν σπανιώτατα οἱ ἠθοποιοὶ ἐδέχοντο ἑλληνικὰ ἔργα πρὸς παράστασιν, βέβαιοι ὄντες ἐκ τῶν προτέρων περὶ τῆς ζημίας αὐτῶν.

Ἤδη, ἔχει μόνον οἱ συγγραφεῖς δὲν παρακαλοῦσι τοὺς ἠθοποιούς, ὄχι μόνον δὲν πληρώνωσι τὰ τῆς παραστάσεως ἔξοδα, ἀλλὰ καὶ παρακαλοῦνται καὶ πληρώνονται ἀδρότατα, σχετικῶς πρὸς πᾶσαν ἄλλην πνευματικὴν ἐν Ἑλλάδι ἐργασίαν.

*

Ἤδη ἂς ἐξετάσωμεν ἐν γενικαῖς γραμμαῖς πῶς εἰσήχθη παρ' ἡμῖν τὸ κωμειδύλλιον, πῶς ἀνεπτύχθη καὶ δίκτι ἐπέτυχε, συντελέσαν εἰς ἀνάπτυξιν τοῦ ἑλληνικοῦ θεάτρου.

Εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ κωμειδυλλίου βλέπομεν ὅτι, ὑπάρχει καὶ κατὰ τὴν γένεσιν καὶ κατὰ τὴν ἐπιτυχίαν αὐτοῦ μεγίστη ὁμοιότης μεταξὺ τοῦ ἡμετέρου καὶ τοῦ γαλλικοῦ τοιούτου. Καὶ ἐν πρώτοις ἡ λέξις κωμειδύλλιον (σύνθετος κατὰ τοὺς δασκάλους ἐκ τοῦ κῶμος καὶ εἰδύλλιον), ἥτις προσεδόθη εἰς τὸ εἶδος αὐτὸ τῆς μετ' ἀσμάτων κωμῳδίας, ὄχι μόνον κακόζηλος εἶνε ἀλλὰ καὶ πᾶν ἄλλο σημαίνει ἐκτὸς ἐκείνου τὸ ὁποῖον θέλει νὰ ἐκφράσῃ, τοὐτέστι τὸ γαλλικὸν vaudeville Ἀλλὰ καὶ ἡ γαλλικὴ αὕτη λέξις, δι' ἧς σημαίνονται αἱ μετ' ἀσμάτων γαλλικαὶ κωμῳδίαι, κατὰ συνθήκην εἴδθη εἰς αὐτάς, καθόσον vaudevilles ὠνομάζοντο κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα τὰ εὔθυμα καὶ σατυρικὰ ἄσματα, ἅτινα ἐψάλλοντο εἰς τὰς ὁδοὺς εἰς βάρος γνωστῶν προσώπων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Πρὸ τοῦ 16ου αἰῶνος ὠνομάζοντο vaudevires ἐκ τοῦ vau ἀντὶ val ὅπερ σημαίνει πεδιάς καὶ τῆς πόλεως Vire (de Vire), τῆς πατρίδος τοῦ εἰσηγητοῦ τῶν ἀσμάτων αὐτῶν, τοῦ Olivier Basselin, ὅστις πρῶτος ἔψαλλε τοιαῦτα ἄσματα εἰς τὰς Valées de Vire ἐν Νορμανδίᾳ.

Πῶς ἤδη τὸ Vaudeville ἀπὸ ἄσματος μετεμορφώθη εἰς κωμῳδίαν μετ' ἀσμάτων, τοῦτο βλέπομεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Γαλλικοῦ θεάτρου. Μετὰ τὴν κατάργησιν ἐν Παρισίοις τοῦ θιάσου τοῦ Ἰταλικοῦ Θεάτρου κατὰ τὸ 1697 οἱ ἐργολάβοι τῶν κατὰ τὰς πανηγύρεις (foire) θεατρικῶν παραστάσεων, οἵτινες εἶχον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀτελεῖς θιάσους καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐδίδασκον (διὰ νὰ μεταχειρισθῶμεν τὴν καθιερωθεῖσαν πλέον παρ' ἡμῖν λέξιν) τεμάχια μόνον δραμάτων καὶ κωμῳδιῶν, διὰ νὰ προσελκύσουν περισσότερον κόσμον, παρενέβαλον εἰς τὰ παριστανόμενα ἔργα καὶ μερικὰ vaudevilles=ἄσματα καὶ οὕτω κατώρθωσαν νὰ συγκρατήσουν τὸ καθ' ἑκάστην ἀραιούμενον ἀκροατήριόν των.(*)

Ἀκριβῶς τοιοῦτόν τι συνέβη καὶ παρ' ἡμῖν. Ὁ κόσμος, βαρυνθεὶς πλέον νὰ βλέπῃ ἀπὸ σκηνῆς τὰ διάφορα νόθα τέκνα τοῦ D' Ennery, τὰς πολυειδεῖς θολοφονίας τοῦ Bourgeois καὶ τὰ ἀτελεύτητα κατορθώματα τῆς Ἑταιρίας τῶν Φάντε Κούπα καὶ τοῦ Ροκαμβόλ, ἠρατοῦτο καθ' ἑκάστην ἐπαισθητῶς κατὰ τὰς διδασκαλίας αὐτῶν· ὁ Παντόπουλος, ὅστις κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τῆς ἀδιαφορίας τοῦ κόσμου (1889) ἤκμαζε, ἐσκέφθη νὰ παρεμβαλῇ εἰς τὴν ἰταλικὴν κωμῳδίαν «οἱ Μυλωνάδες» καὶ μερικὰ ἀσμάτια. Ὁ κόσμος τὰ ἐδέχθη καὶ τὰ ἤκουσεν εὐχαρίστως. Ἐνθαρρυνθεὶς ἐκ τῆς ἐπιτυχίας αὐτῆς ὁ ῥηθεὶς ἠθοποιὸς, προσέθεσε μετ' ὀλίγας ἡμέρας καὶ ἕτερα, ἅτινα περισσότερον προσείλκυσαν κόσμον, ὅστις δὶς καὶ τρὶς ἐζήτησε τὴν ἐπανάληψιν αὐτῶν. Δὲν παρῆλθον δέκα ἡμέραι καὶ οἱ Μυλωνάδες μετεμορφώθησαν εἰς τέλειον vaudeville καὶ παντωλόν... διὰ τὰ θηλάκια τῶν ἠθοποιῶν !

Αὐτὴ ἦτο ἡ πρώτη ἐπίσημος ἐμφάνισις τοῦ κωμειδυλλίου.

Εὐθὺς κατόπιν ὁ κ. Κορομηλᾶς ἔδωκε τὴν «Τύχην τῆς Μαρούλας» μετ' ἀσμάτων τοῦ μακαρίτου Κόκκου, ἥτις ἔγινεν ἐνθουσιωδῶς δεκτή, θέσασα καὶ τὰς βάσεις τοῦ καθαρῶς πλέον ἑλληνικοῦ vaudeville

Ἐκ τῆς μεγάλης αὐτῆς ἐπιτυχίας τῶν Μυλωνάδων καὶ τῆς Τύχης τῆς Μαρούλας, ἐνθαρρυνθεὶς ὁ μακαρίτης Κόκκος ἔγραψε κατόπιν συστηματικώτερα κωμειδύλλια, ἅτινα ἔδωσαν νέαν ζωὴν εἰς τὸ θέατρον. Ὁλόκληροι σχεδὸν αἱ Ἀθῆναι τὰ ἤκουσαν καὶ τὰ ἐχειροκρότησαν, ὅλοι πλέον ἐσύχναζον εἰς τὸ θέατρον, ὅλοι ἐζήτουν κωμειδύλλια. Εὐθὺς μετὰ τὴν Μαρούλαν καὶ τὰ κωμειδύλλια τοῦ Κόκκου ἔγράφη καὶ ὁ ἡμέτερος «Μῦλος τῆς Ἐρίδος» παριστανόμενος ἔκτοτε τακτικῶς ἐπὶ πενταετίαν. Αὐτὰ εἶνε τὰ πρῶτα ἑλληνικὰ κωμειδύλλια, μετὰ τὰ ὁποῖα ἐγράφησαν πολλὰ ἄλλα, ἐπιτυχῆ τε καὶ ἀνεπιτυχῆ, πάντοτε ὅμως συντελέσαντα πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἑλληνικῆς σκηνῆς.

*

Τοιουτοτρόπως τὸ δίκαιον εἰς ἕκαστον ἀπονέμοντες, ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἡ ἀνάπτυξις τοῦ κωμειδυλλίου παρ' ἡμῖν ὀφείλεται εἰς τὸν ἀείμνηστον φίλον Δ. Κόκκον, ὅστις συστηματικώτερον παντὸς ἄλλου καὶ εἰργάσθη καὶ ἐπέτυχε. Αὐτὸς πρῶτος εἰσήγαγε καὶ τὰ ἑλληνικὰ ἄσματα ἐλαφρῶς πεποικιλμένα διὰ ξένης μουσικῆς, τὰ ὁποῖα ἔκτοτε φέρονται ἀνὰ τὰ στόματα τοῦ λαοῦ, ὅστις οὕτως ἤρξατο προσοικειούμενος πρὸς τοὺς ἐκπολιτιστικοὺς ἤχους καὶ ἀποβάλλων τοὺς ἀμανέδες καὶ λοιπὰ κακόηχα ξεφωνητὰ καὶ ξελαρυγγίσματα !

Ἀλλὰ ἡ ἐπιτυχία τοῦ ἑλληνικοῦ κωμειδυλλίου δὲν ὀφείλεται μόνον, ὡς θέλουν νὰ διατείνωνται μερικοί, εἰς τὴν μουσικήν, ἥτις πολλάκις καὶ ἔβλαψε τὰ ἔργα εἰς τὰ ὁποῖα προσετέθη, ἀλλὰ κυρίως εἰς τὴν δι' αὐτοῦ ἀναπαράστασιν τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, εἰς τὴν ἀναπαράστασιν τύπων καὶ χαρακτήρων καθαρῶς ἑλληνικῶν καὶ εἰς τὴν σάτυραν τῶν παρ' ἡμῖν κακῶς ἐχόντων, ἅτινα εὐχαρίστως βλέπει ἀπὸ σκηνῆς καὶ χειροκροτεῖ ὁ ἕλλην. Τίς δύναται ν' ἀρνηθῇ ὅτι οἱ δύο ἐν τῷ «Καπετὰν - Γιακουμῇ» τύποι τῶν βουλευτῶν, δὲν παρέχουσιν ἀληθεστάτην τὴν εἰκόνα τῶν βουλευτῶν μας, ἢ ὅτι ὁ τύπος τοῦ «Γενικοῦ Γραμματέως» καὶ τῆς ἀξιοτίμου συμβίας του δὲν εἶνε τὸ ἀληθὲς κάτοπτρον τῆς παρ' ἡμῖν κοινωνίας ; Πάντα ταῦτα ἀπὸ σκηνῆς σατυριζόμενα καὶ ποικιλλόμενα δι' ἑλαφρᾶς μουσικῆς ἦν ἔνοεῖ καὶ ἀντιλαμβάνεται ὁ Ἕλλην, προσελκύουν τὴν προσοχὴν αὐτοῦ σπεύδοντος νὰ ἴδῃ ἑαυτὸν καὶ νὰ γελάσῃ εἰς βάρος τοῦ πλησίον του, νὰ διορθωθῇ, νὰ διασκεδάσῃ.

Ἀλλὰ τὸ κωμειδύλλιον, κυριαρχήσαν ὅλων τῶν ἄλλων θεατρικῶν ἔργων, συνετέλεσε καὶ εἰς τὸ νὰ συνειθίσῃ ὁ Ἕλλην νὰ συχνάζῃ εἰς τὰς παραστάσεις ἑλληνικῶν ἔργων, τὰ ὁποῖα πρότερον ἀπέφευγεν ὡς ὁ διάβολος τὸ θυμίαμα. Τοῦτ' αὐτὸ συνέβη καὶ ἐν Γαλλίᾳ, ἐν ᾗ ἀνεπτύχθη καὶ διεδόθη τόσον, ὥστε καὶ ἐκεῖ, ὡς λέγει Γάλλος συγγραφεύς, ἀναβιβάζων τὰ παρασταθέντα vaudevilles ἀπὸ τοῦ 1743 — 1880 εἰς ἑνδεκα χιλιάδας, «μεθ' ὅλην τὴν ἐπιτυχίαν ἄλλων θεατρικῶν ἔργων τὸ vaudeville ἐκυριάρχησε, τόσον εἶνε ἴδιον εἰς τὸν χαρακτῆρα καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Γάλλου».

Τὸ κωμειδύλλιον ὅμως, καλὸν καὶ χρήσιμον δι' ἡμᾶς, οὔτε εἶνε δυνατὸν, οὔτε πρέπει νὰ παρασταθῇ κατὰ τοὺς μέλλοντας διεθνεῖς ἀγῶνας. Πρῶτον διότι ἡ μουσικὴ τῶν πλείστων ἡμετέρων κωμειδυλλίων ἐλήφθη ἐκ γαλλικῶν τοιούτων, ἅτινα οἱ ξένοι καὶ τὰ γνωρίζουσι καὶ καλλίτερον τὰ ἤκουσαν ἐκτελούμενα ἐν Εὐρώπῃ παρὰ συστηματικῶν ἀοιδῶν κατὰ πολὺ ἀνωτέρων τῶν ἡμετέρων αὐτοσχεδίων τοιούτων· καὶ δεύτερον διότι ἀδύνατον οἱ ξένοι, μὴ γνωρίζοντες τὴν ἐγχώριον γλῶσσαν, νὰ παρακολουθήσωσι τὰς διαφόρους σκηνὰς καὶ intrigues αὐτῶν καὶ νὰ εὐθυμήσωσιν ἐκ τῶν ἐν αὐτοῖς εὐφυολογιῶν καὶ ἀστειοτήτων, ἐὰν ὑποτεθῇ ὅτι ἔχουσι τοιαῦτας. Οὐδὲ ἔχουσι τὰ ἡμέτερα κωμειδύλλια τόσην πολλὴν μουσικὴν ὥστε νὰ ὑποτεθῇ ὅτι αὐτὴ θὰ συγκρατήσῃ τοὺς ξένους, οἵτινες τόσον μᾶλλον θὰ στεγοχωροῦνται ὅσῳ θὰ βλέπουν τοὺς ἡμετέρους διασκεδάζοντας καὶ εὐθυμοῦντας ἐκ τῶν διαλόγων. Ἄρα ἀπορριπτέον τὸ κωμειδύλλιον. Περὶ τῶν ἄλλων θεατρικῶν ἔργων εἰς προσεχὲς ἄρθρον.

ΝΙΚ. Ι. ΛΑΣΚΑΡΗΣ

(*) Κατὰ τὸ 1712 πρῶτοι ὁ Dorneval, ὁ Le Sage καὶ ἄλλοι ἤρχισαν γράφοντες συστηματικώτερον κωμῳδίας μὲ vaudevilles Ἀργότερα κατὰ τὸ 1743 νεώτεροι συγγραφεῖς, ἀναπτύξαντες τὸ εἶδος αὐτὸ τῶν θεατρικῶν ἔργων, ἐδημιούργησαν νέον ἐντελῶς, τὸ μέχρι σήμερον ὑπάρχον καὶ εἰς τὸ ὁποῖον ἔδωσαν τὸ ὄνομα vaudeville. Μετὰ τὴν Γαλλικὴν ἐπανάστασιν ἐγενικεύθη τόσον, ὥστε ὅλα σχεδὸν τὰ θέατρα τῶν Παρισίων εἶδον τοιαῦτα.

ΑΓΩΝΕΣ ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩι ΑΠΟ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΜΕΧΡΙ ΤΩΝ ΚΑΘ' ΗΜΑΣ

Β'

Ἐπὶ Ἐνετοκρατίας ἡ **προσωπὶς** — ἡ **μορέττα**, **μάσκαρα**, **βόλτο**, ὡς κοινῶς ἐλέγοντο—δὲν ἦτο μόνον προνόμιον τῶν Ἀπόκρεων, ἀλλ' ἐφέρετο ἐλευθέρως καθ' ἡμέραν καὶ κατὰ πᾶσαν ἐποχήν. Διὰ νὰ εἴπωμεν ὅμως τὴν ἀλήθειαν, τὸ καθημερινὸν τοῦτο εἶδος τῆς μεταμφιέσεως ἦτο ἢ προσωπὶς ἁπλῶς ἢ εἶδος ἐπικωφορίου μετὰ καλύμματος τῆς κεφαλῆς μελανοῦ, ἢ προσωπὶς μελανὴ ἐκ μεταξῆς ἢ ἐκ χλαίνης, ἅτινα ἐκαλοῦντο **μπαούτα** ἢ **μπαμπούτα**. Τὸ ἔθος τοῦτο ἐπικράτει καὶ ἐν Βενετίᾳ, ἥτις ἐφημίζετο διὰ τὰς μεταμφιέσεις.

Ἐν Ζακύνθῳ ὅμως ἐκ τοῦ καθημερινοῦ τούτου μεταμφιεσμοῦ πολλαὶ ἴσως προήρχοντο καταχρήσεις, καθότι βλέπομεν ὅτι εἰς τὰ βιβλία τῶν προκηρύξεων (Libri proclami) τὰ σωζόμενα εἰς τὸ ἐνταῦθα Ἀρχειοφυλακεῖον, οἱ κατὰ καιροὺς Προβλεπταὶ ἠναγκαζοντο διὰ προκηρύξεως νὰ ἐμποδίζωσι τὸν μεταμφιεσμὸν «**προς ἄρσιν τοῦ σκανδάλου**». Ἐκ τοῦ πλήθους τῶν προκηρύξεων καταφαίνεται ὅτι ἄνδρες καὶ γυναῖκες περιεφέροντο ἐπὶ κακῷ σκοπῷ μετημφιεσμένοι, ὅτι ἕτεροι μετημφιεσμένοι περιεφέροντο τὴν ἑσπέραν ἐπαιτοῦντες ἢ κακοποιοῦντες, ὅτι δὲ καὶ μετημφιεσμένοι εἰσήρχοντο εἰς τοὺς ναοὺς ἰδίως κατὰ τὴν Τεσσαρακοστήν, καὶ ἠκροῶντο τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν ! Κατὰ τῆς κακίστης ταύτης ἕξεως ἀντεπεξῆλθον δικαίως πολλοὶ ἐπίσκοποι τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας, παρακαλοῦντες τὰς ἁρμοδίας ἀρχάς, ὅπως λάβωσι τὰ κατάλληλα μέτρα πρὸς ἄρσιν τοῦ κακοῦ, πρὸ πάντων δὲ νὰ ἀπαγορεύσωσι τὴν εἰς τοὺς ναοὺς εἴσοδον τῶν μετημφιεσμένων. Οἱ Προβλεπταὶ τῆς θαλάσσης (provveditori di mare) καὶ ἰδίως οἱ πλεῖστοι τῶν Προβλεπτῶν Ζακύνθου ἐδημοσίευσαν προκηρύξεις, αἵτινες διὰ σαλπίγγος κοινοποιούμεναι καὶ τοιχοκολλώμεναι εἰς τὰ κεντρικώτερα τῆς πόλεως μέρη, ἀπηγόρευον αὐστηρῶς τὸ χείριστον αὐτὸ ἔθιμον καὶ δὲν ἐπέτρεπον τὴν χρῆσιν τῆς προσωπίδος εἰς οὐδένα ἄνδρα εἴτε γυναῖκα, ἰδίως δὲ ἀπηγόρευον αὐτὴν εἰς τοὺς ἐν τῷ ναῷ συχνάζοντας.

Οἱ παραβάται ἐρυλακίζοντο καὶ ἐτιμωροῦντο ἐν γένει αὐστηρότατα «... διὰ καθείρξεως, μαστιγώσεων, κατέργου, ἐκθέσεως εἰς τὸν κύρωνα καὶ διὰ μεγαλειτέρων ἔτι ποινῶν», ὡς ἔλεγεν ὁ Προβλεπτὴς Γεώργιος Βέμπος τῇ 14 Μαρτίου τοῦ ἔτους 1743. Ἀναλογοι ἦσαν αἱ περὶ τούτου προκηρύξεις καὶ τῶν λοιπῶν Προβλεπτῶν.

Κατὰ τὰς λιτανείας ὑπῆρχε προσέτι ἡ συνήθεια αἱ γυναῖκες νὰ θεῶνται τὴν παρέλασιν αὐτῶν ἀπὸ τῶν παραθύρων προσωπιδοφορουσαι, διὰ νὰ μὴ βλέπωσι τὴν μορφήν των οἱ ἄνδρες. Τὸ τοιοῦτο ὅμως ἐσκανδάλιζε τοὺς εὐσεβεῖς, διὸ ἠναγκάσθη ὁ Προβλεπτὴς νὰ ἐκδώσῃ προκήρυξιν ἀπαγορεύουσαν τὴν ἐμφάνισιν τῶν προσωπιδοφόρων γυναικῶν εἰς τὰ παράθυρα καὶ τοὺς ἐξώστας διαρκούσης τῆς λιτανείας καὶ ἰδίως κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Ἁγίας Δωρεᾶς τῶν Δυτικῶν. Ἀφ' ἑτέρου ὅμως ἐπετρέπετο εἰς πάντας νὰ περιφέρωνται μετημφιεσμένοι καὶ προσωπιδοφοροῦντες ἀπὸ τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου μετὰ τὰ Θεοφάνεια μέχρι τῆς τελευταίας Κυριακῆς τῆς Τυρινῆς. Ἐπετρέπετο ὡσαύτως ἡ προσωπιδοφορία κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν, καθ' ἣν ἡμέραν ἐτελεῖτο λιτανεία τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Κομούτου πρὸς ἀνάμνησιν τῆς ἀπαλλαγῆς τῆς νήσου ἐκ τῆς πανώλους τοῦ 1683. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ προσωπὶς ἦτο ἀνακούφισις τῶν γυναικῶν, καθότι ὁ βίος αὐτῶν ἦτο τότε περιωρισμένος καὶ τὰ παράθυρα ἦσαν καλῶς περιπεφραγμένα διὰ δικτυωτῶν ξυλίνων σχηματιζόντων ὀξεῖαν γωνίαν, τῶν κοινῶς λεγομένων *τσελουτσιαί*[1], δι' ὧν αἱ γυναῖκες ἔβλεπον, χωρὶς νὰ φαίνωνται.

***

Τῆς ζακυνθίας Ἀπόκρεω τὸ ἐπισημότερον γεγονὸς διὰ τὴν ἀριστοκρατίαν ἦσαν οἱ ἀγῶνες τῆς ἱπποδρομίας. Οἱ νεοι εὐπατρίδαι ἐπεδείκνυον τὴν ἱκανότητά των, αἱ ἐξέχουσαι οἰκογένειαι τὰ πλούτη καὶ τὴν μεγαλοπρέπειάν των. Δὲν ἦτο ἁπλῆ ἱπποδρομία, ἀλλ' ἀγῶνες ἀληθεῖς, διότι ἐν αὐτοῖς διηγωνίζοντο ἔφιπποι διὰ δοράτων. Τούτους τοὺς ἀγῶνας ἐκάλουν *γκιοστρα* καὶ **τορνέο**, (ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ giostra, torneo), τοὺς δὲ ἀγωνιζομένους *Καβαλιέροι γκιοστράντοι*. Οἱ ἀγῶνες ἐτελοῦντο κατ' ἔτος κατὰ πᾶσαν πέμπτην τῆς Τυροφάγου. Ἡ πανήγυρις βαθμηδὸν ἀπέβη πασῶν ἡ ἐπισημοτέρα ὡς ἀποκτήσασα πολλὴν σημασίαν καὶ προσελκύουσα εἰς τὴν πόλιν πλῆθος χωρικῶν καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν μᾶλλον ἀπομεμακρυσμένων χωρίων τῶν βυνῶν.

Ἡ ἵδρυσις τοῦ ἀγῶνος τούτου ἐγένετο εἰς παλαιὰν ἐποχήν, συνέστη δὲ κατ' αἴτησιν τῶν εὐγενῶν. Διερχόμενος ἐκ Ζακύνθου ὁ τῶν νήσων γενικὸς ἀρχηγὸς (Capitan general) Λάζαρος Μοτσενίγος, ἐπεκύρωσε τῇ 29 Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 1656, τὴν ὑπὸ ἡμερομηνίαν 20 Ἀπριλίου 1651 τοῦ γενικοῦ Προβλεπτοῦ (provveditore generale) Ἰωάννου Ἀντωνίου Ζέντζια διάταξιν, ὅπως ἡ Κοινότης λαμβάνῃ κατ' ἔτος διὰ τοὺς ἀγῶνας ἀπὸ τὸ ταμεῖον τριάκοντα δύο Ῥεάλια διὰ τὰ ἔπαθλα τὰ διδόμενα εἰς τοὺς νικητάς.

Τὸ ὡρισμένον στάδιον ἦτο κατ' ἀρχὰς παρὰ τῇ παλαιᾷ πόλει ἢ μᾶλλον παρὰ τῷ προκαστείῳ Μπόχαλι, εἰς τὴν θέσιν τὴν ἔτι καλουμένην *Ἀφίγγως*, λέξιν δηλοῦσαν, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, στάδιον. Ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνος τὸ ὡρισμένον στάδιον ἦτο ἡ *πλατεῖα Ρούγα* ἀπὸ τῆς Εὐαγγελιστρίας μέχρι τῆς Ἀναλήψεως, ἔνθα ἦτο τὸ τέρμα. Μεγάλη κατεβάλλετο φροντὶς πρὸς διακόσμησιν τῆς λεωφόρου ταύτης. Αἱ στοαὶ ἦσαν πλήρεις μύρτων καὶ δάφνης, στεφάνων, ἀνθέων καὶ σημαιῶν. Τὰ παράθυρα ἀνοικτά, ἐλεύθερα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἀπὸ τῶν *τσελουτσιῶν*, ἐστολίζοντο διὰ ταπήτων, στεφάνων ἀνθέων καὶ ἄλλων τοιούτων, κατάμεστα, ἐννοεῖται, θεατῶν παντὸς φύλου καὶ ἡλικίας, προσωπιδοφόρων καὶ μή. Δυστυχῶς εἰς τὸ ὡρῖον φῦλον οὐδὲ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐπερείπετο νὰ ἐπιδείξῃ τὴν καλλονήν του, καθότι ναὶ μὲν τὰ παράθυρα ἠλευθεροῦντο ἐπὶ ὥρας ἀπὸ τῶν *τσελουτσιῶν*, ἀλλὰ τὸ πρόσωπον τῶν γυναικῶν ἦτο κεκαλυμμένον διὰ τῆς μεταξίνης προσωπίδος.

***

Οἱ μέλλοντες νὰ ἀγωνισθῶσι παρίσταντο πρῶτον ἐνώπιον τῶν Συνδίκων καὶ ἐνεγράφοντο εἰς τὸ σχετικὸν βιβλίον ὑπὸ τοῦ γραμματέως. Εἰς τὸν δρόμον ἔπρεπε νὰ τηρήσωσι τὴν τάξιν, ἣν ἔλαβον κατὰ τὴν καταγραφὴν καὶ τοῦτο ἵνα μὴ κατὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ ἀγῶνος γεννηθῇ φιλονεικία περὶ τοῦ πρωτείου. Σκλπιγκτὴς ἀνήγγελλε τὴν ἔναρξιν τοῦ ἀγῶνος, ἔπρεπε δὲ παντες οἱ λογχοφόροι ἱππεῖς λαμπρῶς ἐνδεδυμένοι, φέροντες μεταξίνην ἐσθῆτα μέχρι τῶν γονάτων, μὲ κορυβία ἔμπροσθεν ἀπὸ ἄνω ἕως κατω, μετὰ μεταξωτοῦ περιωμίου καθήκοντος ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὤμου μέχρι τοῦ ἀριστεροῦ πλευροῦ καὶ ἀπολήγοντος εἰς θύσσανον, μὲ τὸ ξίφος εἰς τὸ πλευρόν, μὲ μεταξωτὰς περικνημίδας, νὰ παρευρεθῶσι κατὰ τὴν ἔναρξιν, καὶ ἂν τυχὸν ἠργοπόρει τις μέχρι τοῦ τέλους τοῦ πρώτου δρόμου, τότε δὲν ἐδικαιοῦτο νὰ λάβῃ εἰς τὸν ἀγῶνα μέρος. Οἱ τυχὸν ἐξ αὐτῶν προσωπιδοφοροῦντες ὤφειλον πρὸ τοῦ δρόμου νὰ ἀφαιρέσωσι τὴν προσωπίδα. Οἱ ἀθλητά, διαρκοῦντος τοῦ ἀγῶνος, ὤφειλον νὰ κρατήσωσι τεχνηέντως τὴν λόγχην, ἅμα δὲ νὰ προσέχωσι μήπως ἐξέλθῃ ἐκ τῶν ἀναβολέων ὁ ποῦς των, ἢ ἐκπέσῃ τὸ ξίφος ἢ ὁ πίλος. Ὁ μὴ διατηρῶν αὐστηρῶς τοὺς τύπους τούτους ἐψέγετο, καὶ ἂν ἐνίκα, ἡ νίκη του ἐθεωρεῖτο ἄκυρος.

Ὁ ἀγὼν δὲν ἦτο *στεφανίτης*, ὅθλα δὴ οἱ νικήσαντες δὲν ἐλάμβανον στέφανον ἐλαίας ἢ δάφνης, οὐδ' ἦτο *χρηματίτης*. Δύο ἀνεκηρύσσοντο νικηταί. Ὁ πρῶτος ἔπρεπε νὰ λογχοβολήσῃ πτερὸν ἱσταμένον ἐπὶ ξυλίνου ἀγκλματίου μελανοῦ, καλουμένου *Mascaron moro*, ὁ δὲ νὰ ἐπιτύχῃ τὸ κέντρον δύο κρεμαμένων δακτυλιδίων συγκεντρικῶν. Νικηταὶ δὲ ἐθεωροῦντο ἐκεῖνοι, οἵτινες περισσοτέρας φορὰς ἐπεύγχανον, καθότι ὁ σκοπὸς τοῦ ἀγῶνος ἦτο μᾶλλον πρὸς ἐγγύμνασιν ἢ πρὸς ἁπλῆν διασκέδασιν. Εἰς τὰ πρακτικὰ τοῦ τότε συμβουλίου, ἅτινα εἰσέτι εὐτυχῶς σώζονται παρὰ τῷ ἐνταῦθα Ἀρχειοφυλακείῳ, ὁ γραμματεὺς ἔθετε κάθετον σημεῖον ἀντικρὺ τῶν ὀνομάτων τῶν διαγωνιζομένων, ὁσάκις ἐπλήττε διὰ τῆς λόγχης ὁ ἱππεὺς τὸ πτερὸν ἢ τὸ κέντρον τῶν συγκεντρικῶν δακτυλίων. Κατὰ τὴν προσδιορισθεῖσαν ὥραν ἐγένετο ἡ ἄθροισις καὶ εἰς τὴν σειρὰν τῶν καθέτων μικρῶν γραμμῶν πλησίον τῶν ὀνομάτων ἐτίθετο σταυρός, ὡς σημεῖον ἐπιτυχίας. Τὸ ἔπαθλον τοῦ πρώτου νικητοῦ ἦτο ἀργυροῦν ξίφος, τοῦ δὲ δευτέρου ζεῦγος ἀργυρῶν πτερνιστήρων. Ἐνίοτε ὅμως εἰς ἀμφοτέρους ἐδίδετο τὸ ξίφος· ἀλλὰ τὸ δωρούμενον εἰς τὸν πρῶτον νικητὴν ἦτο πολυτελέστερον. Εἰς τὸν πρῶτον ἐπιλαχόντα ἐνίοτε ἐδίδετο ἄνθος, ἀλλὰ τοῦτο ἀφίετο εἰς τὴν προαίρεσιν τοῦ προέδρου καὶ κριτοῦ τοῦ ἀγῶνος, ὅστις ἐκαλεῖτο *Maestro di Campo*. Τὰ ἔπαθλα ἐδίδοντο τοῖς νικηταῖς παρὰ τοῦ Προβλεπτοῦ τῇ διατάγῃ τοῦ ῥηθέντος Ἑλλανοδίκου, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐπευφημιῶν, καὶ χειροκροτημάτων τοῦ ἀπείρου πλήθους, τῶν κωδωνοκρουσιῶν καὶ τῶν μουσικῶν παιάνων. Εἰς τὸν ἀγῶνα παρίσταντο πᾶσαι αἱ ἀρχαὶ τοῦ τόπου, ὡς καὶ οἱ τυχόντες ξένοι, ἐτοποθετοῦντο δὲ εἰς διαφόρους οἰκίας ὅπως ἀπὸ τῶν παραθύρων ἴδωσι τοὺς ἀγῶνας.

***

Τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἑλλανοδίκου (maestro di campo), ὡς ἐλέγετο τότε, ἐθεωρεῖτο ἄξιον πολλοῦ λόγου, διὸ καὶ ἐν τῷ συμβουλίῳ εἶχεν ἕδραν ἰδιαιτέραν διὰ νὰ κάθηται, διαρκούσης τῆς συνεδρίας. Τῆς τελετῆς αἱ δαπάναι ἦσαν εἰς βάρος τοῦ Ἑλλανοδίκου, ὅστις ἐξελέγετο παρὰ τοῦ συμβουλίου κατ' ἔτος δυνάμει διατάξεως τῆς 23 Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 1694. Ἀλλὰ πολλοὶ παρῃτοῦντο τοῦ ἀξιώματος, ἕνεκα τῶν πολλῶν δαπανῶν, εἰς ἃς ὑπέκειντο, πρὸς ἐπίδειξιν μεγαλείου καὶ χάριν τῆς παραδειγματικῆς ἀμίλλης, ἥτις ἐγεννᾶτο μεταξὺ τῶν κατὰ καιρὸν ἐκλεγομένων Ἑλλανοδίκων. Διὸ τῇ 21 Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 1703 οἱ σύνδικοι Νικόλαος Μοτσενίγος, Νικόλαος Γαήτας καὶ Ἰωάννης Κοκκίνης ἐπρότειναν ἵνα οἱ ἐκλεχθησομένοι Ἑλλανοδίκαι μὴ δύνανται νὰ παραιτηθῶσι, καί, εἰ τυχὸν ἐπέμενον, ἐπὶ δύο ἔτη νὰ μὴ λαμβάνωσιν οὐδὲν μέρος εἰς τὸ συμβούλιον. Σύναμα δὲ ὁ ἐκλεχθεὶς νὰ μὴ δύναται νὰ δαπανήσῃ περισσότερον τῶν ἑκατὸν δουκάτων καὶ τὴν αὐτὴν τιμωρίαν νὰ ὑποστῇ ἂν ὑπερβῇ τὸ ὡρισμένον ποσόν. Μετὰ σύσκεψιν δὲ τῶν κηνσόρων Ἀντωνίου Κομούτου καὶ Ἀντωνίου Κούρτσολα, γενομένης ψηφορορίας, ἡ πρώτη πρότασις ἔλαβε ψήφους 68 κατὰ 11, καὶ ἡ δευτέρα 66 κατὰ 18, διὸ ἔλαβον ἰσχὺν νόμου. Ἐν τῇ συνεδριάσει, ὁ Ἰωάννης Κοκκίνης ἐπρότεινεν ἵνα τὰ ἔξοδα μὴ καταβάλλωνται μόνον παρὰ τοῦ Ἑλλανοδίκου, ἀλλὰ παντες οἱ εὐγενεῖς νὰ συνεισφέρωσιν, ὁ δὲ ἅπαξ ἐκλεγόμενος νὰ μὴ ἐκλέγηται ἐκ νέου ἐπὶ μίαν δεκαετίαν. Μετὰ τὴν σύσκεψιν τῶν Κηνσόρων, ἐγένετο ψηφορορία καὶ ἡ πρότασις ἀπερρίφθη, διότι ἔλαβε 31 ὑπὲρ καὶ 48 κατά. Τὸ συμβούλιον ἀκολουθως ἀπεφάσισε νὰ ψηφίσῃ αὐστηρότερον νόμον. Τῇ 8 Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 1711, οἱ σύνδικοι Κωνσταντῖνος Γαήτας, Θωμᾶς Μοτζενίγος καὶ Σταματέλος Καπνίσης, προέτεινον ὅπως οἱ κατὰ καιροὺς ἐκλεγόμενοι Ἑλλανοδίκαι ἐνδύωνται ἄνευ πολυτελείας χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, ἔχωσιν ἀκολουθίαν δύο μόνον *λακὲ* καὶ αὐτῶν ἄνευ πολυτελείας ἐνδεδυμένων, ὥστε δὲ φειδωλοί καὶ μὴ δαπανῶσιν εἰς σακχαρωτὰ καὶ ἄλλα παραπλήσια. Ἡ πρότασις ὥριζεν ὅπως ὁ παραβάτης στερῆται παντὸς δικαιώματος συμμετοχῆς εἰς τὸ συμβούλιον ἐπὶ δεκαετίαν. Μετὰ τὴν συζήτησιν καὶ τὴν ἐξέλεγξιν τῶν Κηνσόρων, γενομένης ψηφοροφορίας ἡ πρότασις αὕτη ἐγένετο δεκτὴ διὰ πλειοψηφίας, ἤτοι διὰ ψήφων 126 κατὰ 11. Καὶ τοιουτοτρόπως ἐξασφαλιζόμενοι ἀπὸ τῆς καταστρεπτικῆς δαπάνης οἱ ἑκάστοτε ἐκλεγόμενοι Ἑλλανοδίκαι δὲν παρῃτοῦντο πλέον τοῦ ἀξιώματός των.

***

Οἱ ἀγῶνες ἐτελοῦντο μέχρι τοῦ 1739. Τὸ δὲ 1740 ἐγένοντο μὲν αἱ προετοιμασίαι τῶν ἀγώνων, ἀλλ' ἕνεκα τοῦ φόνου τοῦ συνδίκου Πέτρου Μακρῆ δὲν ἐτελέσθησαν οὗτοι. Ὁ Διονύσιος Βαρδιάνης εἰς τὰ ἀνέκδοτα αὐτοῦ *Χρονικὰ* διηγεῖται ὅτι κατὰ πρᾶδοσιν ἐγνώριζεν ὅτι τὸ 1754 ἐγένοντο παρὰ τοῦ κόμητος Βεντουρῆ Καπνίση ἱπποδρομια εἰς τὴν κώμην Ἁγίου Κήρυκος.

Ὅτε τὸ ἔθιμον τῶν ἀγώνων κατηργήθη διὰ τοῦ χρόνου, οἱ νέοι εὐπατρίδαι πρὸς ψυχαγωγίαν τὴν ἐποχὴν τῶν Ἀπόκρεων διηνήργουν παραστάσεις θεαματικὰς καὶ ἀμίλλα μάλιστα ἠγείρετο μεταξύ των. Τοιαῦται ὅμως παραστάσεις ἐγίνοντο καὶ πρότερον, πολῖται δὲ καὶ χωρικοὶ ἐνίοτε συνηθροίζοντο καὶ ἐξετέλουν διαφόρους παραστάσεις κατὰ τὴν περίοδον τῆς Ἀπόκρεω, ἡ δὲ συνήθεια αὕτη καὶ μέχρι τῆς σήμερον διατηρεῖται. Εἰς διάφορα τῆς πόλεως μέρη παρίστανον τὴν *Γαϊδουροκαβάλλαν*, σάτυραν χωρικοῦ γάμου, τὴν *Ἐρωφίλην*, τὴν *Χουσαυγήν*, τοῦ *Ἀπολλωνίου τὰ πάθη* καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Μετὰ πολλῆς πολυτελείας ἐχόρευον καὶ τὸ *Γαϊτάνι*.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Ἐνετῶν πολὺ ἤλλαξαν τὰ ἤθη καὶ αἱ σκέψεις τῶν ἀνθρώπων. Ἔκτοτε οἱ ἐπισημότεροι ἀγῶνες οἵτινες μνημονεύονται εἶνε τὸ *Ἱπποδρόμιον* τοῦ 1835 (17-18 Ἀπριλίου) εἰς τὸ *Κρουνερόν*, ὅπερ ἐγένετο τῇ ἐπιμελείᾳ τοῦ ἀνωτέρου Ἄγγλου ἀξιωματικοῦ John Longley. Οἱ Ἑλλανοδίκαι ἦσαν τρεῖς Ἑπτανήσιοι καὶ εἷς Ἄγγλος. Νικηταὶ ἀνεκηρύχθησαν τρεῖς Ζακύνθιοι καὶ εἷς Ἄγγλος. Μετὰ τοὺς ἀγῶνας, δαπάνῃ τῆς ἐπαρχίας, ἔλαβε χώραν μεγαλοπρεπὴς χορός.

Σπ. Δε Βιαζης

[Εἰκοσιπέντε ἔτη συνεπληρώθησαν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Γαλλογερμανικοῦ πολέμου. κατ' αὐτὰς δ' ἐν Γερμανίᾳ ἐπανηγυρίσθη ἡ πρώτη εἰκοσιπενταετηρὶς ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τῆς γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας, ἥτις ὑπῆρξε συνέπεια τοῦ ἀγῶνος. Ἐπίκαιρον ἄρα θεωροῦμεν τὴν ἐν μεταφράσει δημοσίευσιν τῆς κατωτέρω ἀφηγήσεως, ἀναφερομένης εἰς τὰ μεγάλα καὶ ἀλησμόνητα ἐκεῖνα συμβάντα. Ἡ ἀφήγησις αὕτη γραφεῖσα ὑπὸ μάρτυρος αὐτόπτου καὶ δημοσιευθεῖσα εἰς τὴν περισπούδαστον Ἐπιθεώρησιν τῶν Δύο Κόσμων ἐν ἔτει 1871 κέκτηται τὴν ζωηρότητα τῶν προσφάτων ἐντυπώσεων, ἀναπαριστᾷ ἐν θαυμαστῇ διαυγείᾳ τὰ γεγονότα καὶ ἐκθέτει αὐτὰ ἐν πάσῃ εἰλικρινείᾳ καὶ ἀμεροληψίᾳ. Διὰ τοῦτο δὲν εἶνε μόνον ἀνάγνωσμα ἐπαγωγόν, ἀλλὰ καὶ διδακτικόν, προκαλοῦν σκέψεις καὶ συμπεράσματα περὶ τῆς θλιβερᾶς τύχης τῶν λαῶν, οἵτινες ἐν ἠθικῇ ἐκλύσει καὶ ἀναλγησίᾳ διατελοῦντες φέρονται ἀπρονοήτως καὶ ἐπιπολαίως εἰς τὸν ὅλεθρον.]

ΔΙΗΓΗΣΕΙΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΟΥ

ΟΛΟΚΛΗΡΟΣ ΣΤΡΑΤΙΑ ΑΙΧΜΑΛΩΤΟΣ

Κατὰ μῆνα Ἰούλιον τοῦ 1870 ἐπεράτουν τὸ τρίτον ἔτος τῶν σπουδῶν μου εἰς τὴν κεντρικὴν βιοτεχνικὴν σχολήν. Οἱ Παρίσιοι εὑρίσκοντο εἰς θόρυβον καὶ ταραχὴν ἕνεκα τοῦ πολέμου, ὅστις εἶχε κηρυχθῆ.

1. Ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ gelosia. (πρβλ. «Τὰ ἐν Ζακύνθῳ Καρναβάλια» ἐν τῷ Ζακυνθίῳ Ἡμερολογίῳ τοῦ Γεωργίου Λογοθέτου 1889).

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΑΡΕΤΑΙΟΣ
Ὁ δείμνηστος Ἰδρυτὴς τῆς ἀνεγειοομένης Γυναικολογικῆς Κλινικῆς

ΦΛΟΚΕ
Ὁ ἀποθανὼν διάσημος Γάλλος πολιτευτής.

Ἐντὸς τῶν θεάτρων μας ὁλόκληρος λαὸς ἐξηρεθισμένος ὑπὸ μερίδος τοῦ τύπου ἤκουεν ὄρθιος καὶ ἐκάλυπτε διὰ φρενιτιωδῶν χειροκροτημάτων τὴν φοβερὰν ἐπῳδὸν τῆς *Μασσαλιώτιδος*, ἥτις ἐπρόκειτο νὰ μᾶς ὁδηγήσῃ εἰς τόσας καταστροφάς. Συντάγματα διήρχοντο διὰ τῶν λεωφόρων συνοδευόμενα ἀπὸ τὰς ἐπευφημίας μυριάδων ἀέργων, οἵτινες ἐνόμιζον ὅτι διὰ τῶν κραυγῶν ἐκερδίζοντο μάχαι. Εἰς ὅλας τὰς ὁδοὺς αἱ μάγγαι ἔψαλλον τὸ ᾆσμα τῶν *Γιρονδίνων*. Ὁ ἀδιάφορος παρατηρητὴς βλέπων τὴν προσποιητὴν ταύτην κίνησιν θὰ ἐνόμιζεν ὅτι ἡ μεγαλόπολις ἐπεθύμει, ἐπόθει τὸν πόλεμον· ἡ κυβέρνησις, ἥτις ἤθελε νὰ ἀπατᾶται, ἠπατήθη.

Διὰ διατάγματος ἐκλήθη ὑπὸ τὰ ὅπλα ἡ ἐθνοφρουρὰ τῆς αὐτοκρατορίας, ἥτις ἐφαίνετο καταδικασμένη ἐκ προοιμίων εἰς διαρκῆ ἀπραξίαν καὶ ἕνεκα τῆς ἀπροθυμίας τῶν ἀποτελούντων αὐτὴν ἀνδρῶν καὶ ἕνεκα τῆς τυφλῆς καὶ ἐπιμόνου ἀντιπολιτεύσεως τῆς ἀριστερᾶς ἐν τῇ Βουλῇ. Ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας ἐκ τῆς ἀναπαύσεως μετέπιπτεν εἰς τὸν ταραχώδη βίον τοῦ στρατοπέδου. Ἡ βιοτεχνικὴ σχολὴ ἔκλεισε τὰς θύρας καὶ ἔσπευσε νὰ ἀποστείλῃ εἰς τοὺς ἐπιτυχόντας μαθητάς της τὰ διπλώματα αὐτῶν. Μόλις πρὸ ὀλίγων ὡρῶν εἶχον ἀναγορευθῆ πολιτικὸς μηχανικὸς καὶ κατετασσόμην ὡς στρατιώτης εἰς τὸ τάγμα τοῦ Πασύ, φέροντος τὸν ἀριθμὸν 13.

Ἡ ἐθνοφρουρὰ τοῦ Σηκουάνα δὲν εἶχεν εἰσέτι ὀργανωθῆ, διεφαίνετο δὲ ἤδη ὅτι ἐν αὐτῇ εἶχεν εἰσχωρήσει ὁ κακὸς δαίμων. Ἡ ἔλλειψις πειθαρχίας ἔφθανε μέχρις ἀπελπισίας. Τίς δὲν ἐνθυμεῖται ἀκόμη τὴν θορυβώδη ἀναχώρησιν, ἥτις ἐπλήρου τὴν ὁδὸν Λαφαγὲτ μὲ παντὸς εἴδους ἁμάξας φερούσας εἰς τὸν ἀνατολικὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν τὰ τάγματα ἐκεῖνα τὰ ἀποτελούμενα ἀπὸ στοιχεῖα πάσης φύσεως; Ὁποῖος θόρυβος! ὁποία ἀταξία! ὁποῖαι κραυγαί! Ἐκ τῆς ὄψεως τῶν μετὰ πότον ἀπερχομένων αὐτῶν ὁμάδων ἠδύνατό τις νὰ προεικάσῃ τὴν μέλλουσαν θλιβερὰν διαγωγήν.

Τὸ τάγμα μου ἀνεχώρησε διὰ τὸ στρατόπεδον τοῦ Σαλὼν τὴν 6 Αὐγούστου· μέχρι τοῦ σταθμοῦ τῆς Βιλέττης, ὅπου ἐπεβιβάσθημεν, αἱ αὐταὶ μᾶς συνώδευσαν κραυγαί, τὰ αὐτὰ ᾄσματα, αἱ αὐταὶ ἅμαξαι. Φωναὶ βραχναὶ ἐξηκολούθουν νὰ ᾄδωσι μέχρι τοῦ Σατὼ-Θιερρύ. Οἱ σταθμάρχαι τοῦ σιδηροδρόμου ἠγνόουν εἰς τίνα νὰ ὑπακούσωσιν· οἱ ἐπιτετραμμένοι τὰ τῆς ἀναχωρήσεώς μας τὰ εἶχον χάσει. Εἰς πάντα σταθμὸν ἐπήρχετο πλήρης διασκορπισμός. Οἱ ἐθνοφρουροὶ ἐξήρχοντο τῶν ἁμαξῶν καὶ ἔσπευδον εἰς τὰ καπηλεῖα, ὅπου τινὲς καὶ ἔμενον. Ἀφηγοῦντο εἰς ἐκείνους ἐξ ἡμῶν, οἵτινες διετήρουν τὴν ψυχραιμίαν των, θλιβερὰς σκηνὰς περὶ τῶν διατρεξάντων τὴν προτεραίαν καὶ τὰς προηγουμένας ἡμέρας. Τινὰ τῶν τέκνων τούτων τῶν Παρισίων διέπραττον ἀληθεῖς λεηλασίας εἰς τὰ κυλικεῖα τῶν σταθμῶν, ἀπὸ τῶν ὁποίων ὄχι μόνον τὰ τρόφιμα, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ σκεύη ἀνηρπάγησαν· οἱ εὐτραπελώτεροι ἐλάμβανον μεθ' ἑαυτῶν τὰ πινάκια καὶ τὰ κύπελλα, τὰ ὁποῖα καθ' ὁδὸν ἔρριπτον ἐκ τῶν θυρίδων τῶν σιδηροδρομικῶν ἁμαξῶν· ἁπλούστατα διὰ νὰ γίνεται μικρὸς θόρυβος καὶ διὰ νὰ γελῶσιν ὀλίγον! Οἱ ζῆλον ἔχοντες ἀξιωματικοὶ ἔσπευδον εἰς καταδίωξιν τῶν ἀποπλανωμένων εἰς τὰς ἐξοχικὰς ἐπαύλεις στρατιωτῶν, οἵτινες εὕρισκον ἀστεῖον νὰ διαρπάζωσιν ὅπου εὕρισκον, κονίκλους καὶ ὄρνιθας, ἐνῷ οἱ κάτοικοι ἐξήρχοντο εἰς τὰ παράθυρα ὅπως τοὺς καμαρώσωσιν.

Κατὰ τὴν ἄφιξίν μου εἰς τὸ Σαλών, ὁ σιδηροδρομικὸς σταθμὸς καὶ αἱ αἴθουσαι τῆς διαμονῆς τῶν ἐπιβατῶν αἱ αὐλαὶ καὶ τὰ ὑπόστεγα ἔβριθον ἀποτραυματίας καὶ ἠκρωτηριασμένους κατακειμένους κατὰ γῆς, ἐξηπλωμένους ἐπὶ ἑδράνων, στηριζομένους εἰς τοὺς τοίχους. Ἐκεῖ εὑρίσκοντο τὰ ζῶντα λείψανα τῶν φονικῶν συμπλοκῶν τῶν πρώτων ἡμερῶν· δραγόνοι, ζουάβοι, ἀκροβολισταὶ τουρκός, πεζοί, οὐσσάροι, λογχοφόροι, πάντες ὠχροί, σιωπηλοί, κατηφεῖς, σύροντες τὴν ἐναπολειφθεῖσαν αὐτοῖς πνοήν. Οὐδαμοῦ εὕρισκέ τις ξηρὸν χόρτον, οὔτε φορητὸν νοσοκομεῖον, οὔτε ἰατρόν. Ἀνέμενον νὰ τοὺς μεταφέρῃ διερχομένη τις ἁμαξοστοιχία. Ἑκατοντάδες σιδηροδρομικῶν ἁμαξῶν κατέκλυζον τὴν γραμμήν. Ἀπῃτεῖτο ὑπεράνθρωπος ἐργασία διὰ νὰ κατορθωθῇ ἡ διέλευσις συρμοῦ. Τὸ προσωπικὸν τοῦ σταθμοῦ εἶχεν ἀποκάμει ἐκ τοῦ κόπου καὶ τῆς ἀϋπνίας.

Καθ' ἣν ὥραν ἐπρόκειτο νὰ ἐγκαταλείψωμεν τοὺς Παρισίους ἐμάθομεν τὰς ἀποτυχίας ἐκείνας, τὰς ὁποίας ἀμέσως ἐπηκολούθησαν ἀνεπανόρθωτοι καταστροφαί. Εἶχον ἤδη πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου τὰ αἱματηρὰ καὶ συντετριμμένα μαρτύρια τῶν φοβερῶν ἐκείνων συγκρούσεων, αἵτινες εἶχον προσκληθῆ μὲ καρδίαν τόσον ἐλαφράν. Τὸ μένος μουδὲν ἠλαττώθη· ἀλλ' ἡ λύπη μὲ ἔπνιγεν ἐπὶ τῇ θέᾳ τῶν δυστυχῶν αὐτῶν, οἵτινες ἀνέμενον ἀκόμη τὴν πρώτην ἰατρικὴν βοήθειαν. Φεῦ, διατί ἡ περίθαλψις νὰ εἶνε τόσον δυσανάλογος διὰ τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς!

Ὁ σιδηρόδρομος ὁ προορισθεὶς διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ στρατοπέδου μετέφερε τοὺς ἄνδρας εἰς τὸ Πετὶ-Μουρμουλόν, ὁπόθεν μετὰ μικρὰν στάθμευσιν ἀφίκοντο τὸν γυλεὸν ἔχοντες ἐπ' ὤμου εἰς τὸν τόπον τοῦ καταυλισμοῦ των. Διὰ νεανίαν, ὅστις τὴν προτεραίαν ἀκόμη ἐταξείδευεν ἐν Παρισίοις ἐφ' ἁμάξης καὶ ὅστις τοὺς πόδας δὲν εἶχε κουράσει ἢ βαδίζων ἐπὶ τῶν πεζοδρομίων τῶν λεωφόρων, ἡ μεταβολὴ ἦτο ἀπότομος· ἐπομένως μετὰ μεγάλης εὐχαριστήσεως εἶδον τὴν σκηνήν, ὑπὸ τὴν ὁποίαν θὰ εὕρισκον στέγην, δέκατος ἕκτος ἐγώ. Ὁ χῶρός της δὲν ἦτο μέγας, οἱ δὲ ἄνεμοι, οἵτινες, καίτοι εὑρισκόμεθα ἐν ὥρᾳ θέρους, ἦσαν δροσεροὶ ὡς οἱ τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου, διήρχοντο διὰ μέσου τῶν σχισμάδων τοῦ ὑφάσματος καὶ τῶν κενῶν τῶν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἐδάφους. Εὐτυχῶς ὑπῆρχε ξηρὸν χόρτον, συσπειρωμένοι δὲ πάντες καὶ ἀμοιβαίως χρησιμεύοντες ὡς θερμογόνος ἑστία, οἱ ἐθνοφρουροί, τῇ ἐπενεργείᾳ τοῦ καμάτου, ἐκοιμήθησαν ὡς στρατιῶται.

Εἰς τὰς πρώτας τῆς ἡμέρας ἀκτῖνας, ἠκούσθη κρότος πυροβόλου· ἦτο τὸ ἐγερτήριον. Ὅπως αἱ μέλισσαι ἐξέρχονται τῶν κυψελῶν των, οὕτω καὶ οἱ ἐθνοφρουροὶ ἐξήρχοντο τῶν σκηνῶν αὐτῶν, τανύοντες τὰ μέλη των, τίς τοὺς αἱμωδιασμένους βραχίονας, τίς τὰς βεβαρημένας κνήμας. Αἱ μεμψιμοιρίαι ἤρξαντο ἐν χορῷ. Τὸ κωμικὸν μέρος ὑπερίσχυε· τινὲς παρεπονοῦντο, ὅτι δὲν τοῖς ἐδόθη καφὲς μὲ γάλα. Μεταξὺ τῶν κληρωτῶν τῶν ὀλίγων αὐτῶν ἡμερῶν τῶν τόσον δυσκόλως συμβιβαζομένων ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς εὐμαρείας, διέκρινα ἕνα ὅστις τὴν ἑσπέραν τῆς παρελθούσης ἡμέρας ἔδειξε σημεῖα ἐκπλήξεως, διότι δὲν εὗρεν ἐντὸς τῆς σκηνῆς του παρεσκευασμένον τὸ δεῖπνόν του. —Ποῦ ἔχουν τὸν νοῦν τους; — ἀνέκραξεν. Ἀνέμενεν ἐπί τινα χρόνον καὶ ὅτε εἶδεν ὅτι τὸ δεῖπνόν του δὲν παρετίθετο, ἡ ἔκπληξίς του μετεβλήθη εἰς ἀγανάκτησιν. — Ἐὰν τώρα, εἶπε, μᾶς μεταχειρίζωνται οὕτω, φαντασθῆτε τί θὰ γείνῃ κατὰ τὴν ὥραν τοῦ πολέμου.— Ἐκ τῶν λόγων του ἐπείσθην, ὅτι ἦτο υἱὸς ἀριστοκρατικῆς οἰκογενείας, κόμης ἢ μαρκήσιος, ὅστις ἐκ τοῦ ἀρχοντικοῦ προαστείου τοῦ Ἁγίου Γερμανοῦ εὑρέθη αἴφνης ἐν πλήρει δημοκρατίᾳ. Ἐν τούτοις κάποιος σύντροφος μὲ ἐπληροφόρησεν, ὅτι ὁ οὕτω δυσανασχετῶν ἐξήσκει πρὸ ἡμερῶν τὸ χρήσιμον ἐπάγγελμα τοῦ θυρωροῦ. Ὁμοίας φύσεως γεγονότα παρετηρήθησαν καὶ παρ' ἄλλων. Αἱ ἀπαιτήσεις τῶν ἐκ Παρισίων ἐθνοφρουρῶν ηὔξανον κατ' ἀντίστροφον λόγον τῆς κοινωνικῆς των θέσεως· ὅλοι ἐκεῖνοι, οἵτινες ὡς οἴκημα εἶχον τὰς τριόδους καὶ τὰ ὑπὸ τὴν στέγην δωμάτια διεμαρτύροντο καθ' ἑκάστην. Τὸ σιτηρέσιον τοῖς ἐφαίνετο ἀνεπαρκές, τὰ ἀντικείμενα τῆς στρατοπεδεύσεως ὅτι δὲν προήρχοντο ἀπὸ τὰ πεφημισμένα καταστήματα.

Ἡ θέα ἣν παρίστα τὸ στρατόπεδον τοῦ Σαλὼν κατὰ τὰς πρώτας τῆς ἡμέρας ἀκτῖνας δὲν ἐστερεῖτο μεγαλοπρεπείας. Οἱ λευκοὶ κῶνοι τῶν σκηνῶν μας διεγράφοντο καθ' ὅλην τὴν πεδιάδα. Ἡ μακρὰ γραμμή των ἐχάνετο εἰς τὰς διακυμάνσεις τοῦ ἐδάφους καὶ ἀνεφαίνετο πάλιν εἰς τὰ βάθη τοῦ ὁρίζοντος. Ἡ ἀνθρωπίνη μυρμηκιὰ ἐνεψύχου τὴν αὐτοσχέδιον αὐτὴν πόλιν, τὴν ὁποίαν ἐὰν ἔψαλλε ποιητὴς τῆς ἀρχαιότητος, θὰ ἔλεγεν ὅτι περικλείει τὸ ἔαρ τῆς πρωτευούσης· δυστυχῶς ἔαρ θλιβερόν, τὸ ὁποῖον περιέλαβεν ἤδη ὅλας τὰς ἀπογοητεύσεις καὶ ὅλην τὴν ξηρασίαν τοῦ χειμῶνος πρὶν ἢ δώσῃ τὴν συγκομιδὴν τοῦ θέρους! Ἐὰν τὸ στρατόπεδόν μας εἶχε τὴν ἐπιβάλλουσαν χάριν ἣν προσδίδουσιν αἱ μεγάλαι γραμμαί, ἔχανεν ἐν τούτοις πολὺ ἐκ τῆς γραφικότητός του ἕνεκα πολλαπλῶν ἐλλείψεων. Ἄνεμοι ἀκατάσχετοι διέτρεχον τὴν μεγάλην ἔκτασιν καὶ μᾶς ἀπετύφλουν αἱ ἀνεγειρόμεναι ὑπ' αὐτῶν στιβάδες κόνεως· τὴν ὑπερβολικὴν τῆς ἡμέρας ζέστην διεδέχετο τὴν νύκτα ψῦχος ἐπαισθητόν. Ἄφθονος καὶ παγετώδης δρόσος διέβρεχε τὰς σκηνάς μας, ἥτις τὴν πρωίαν μᾶς ἔκαμνε νὰ τρέμωμεν ἐκ τοῦ ψύχους. — Ἡ κυβέρ-

νησις εἰξεύρει τί κάμνει, ἔλεγον οἱ ἐθνοφρουροί, ἐπειδὴ εἴμεθα δημοκρατικοί, μᾶς φονεύει κατὰ δόσεις!»

Μετὰ τὸν πρῶτον ριφθέντα κανονιοβολισμὸν ἤρχιζεν ὁ καθ' αὐτὸ βίος τοῦ στρατοπέδου. Τὰ τύμπανα ἐκρότουν, αἱ σάλπιγγες ἤχουν, οἱ δὲ ἀξιωματικοί, οἵτινες ηὐτύχησαν νὰ λάβωσιν ὅπλα διὰ τοὺς ἄνδρας των, ἐγύμναζον αὐτοὺς ἀγνοοῦντας τὸν χειρισμόν των, ἐνῷ λόχοι στερούμενοι ὅπλων ἐξησκοῦντο διὰ ῥάβδων. Οἱ ἐθνοφρουροὶ οἱ ἔχοντες μόνον τὸν μισθόν των ἠρκοῦντο εἰς τὸ συσσίτιον τοῦ στρατιώτου, ἐνῷ οἱ ἐκ τῆς τύχης εὐνοηθέντες συνήρχοντο εἰς τὸ Πετὶ-Μουρμουλόν, ἔνθα εὕρισκον πᾶν ὅ,τι ἐπεθύμουν ἀπὸ τοῦ ἤπατος τῆς χηνὸς μέχρι τοῦ καμπανίτου.

Ἐπεσκέφθην τὸ Πετὶ-Μουρμουλόν· ἐκεῖ ὁ θόρυβος ἦτο διαρκής. Ὑποθέσατε ὁδὸν μακρὰν μεστὴν ξενοδοχείων, ποτοπωλείων, μαγειρείων καφενείων, ἑστιατορίων, παντοπωλείων καὶ ἄλλων πάσης φύσεως μικροκαταστημάτων, ἐντὸς τῶν ὁποίων διηγκωνίζοντο οἱ παντὸς σώματος στρατιῶται πρὸς τοὺς παντὸς βαθμοῦ ἀξιωματικούς. Ἐκεῖ συνωμολογοῦντο τὰ παντὸς εἴδους δάνεια ἐπὶ ἐνεχύρῳ καὶ αἱ τῶν ἐπιταγῶν προεξοφλήσεις. Εἴς τινα μέρη παριστάνοντο δράματα, ἐνῷ εἰς ἄλλα ἔψαλλον ᾠδικοὶ θίασοι. Τὸ Πετὶ-Μουρμουλὸν ἦτο ὡς τὸ σάρκωμα εἰς τὸ σῶμα, ἐχρησίμευεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν διατήρησιν τῆς ἀπειθείας. Ἐκεῖ ἐλαμβάνοντο τὰ μαθήματα τῆς μέθης καὶ τῶν πάσης φύσεως καταχρήσεων, ἐνῷ ἐντὸς τῶν ἀμφιβόλου ποιότητος καταστημάτων ὡμίλουν ἀκόμη περὶ τῆς αὐθάδους ὑποδοχῆς ἣν ἔκαμον τὰ τάγματα τῶν Παρισίων εἰς ἕνα στρατάρχην. Ἐχρειάζετο χεὶρ σιδηρᾶ, ὅπως ὑποτάξῃ πάντας αὐτοὺς τοὺς χαρακτῆρας τοὺς ἀναπτυχθέντας ἐν πνεύματι ἀνυποταξίας· εἶχον ἄδικον νομίζοντες ὅτι θὰ εἶχον καλλίτερα ἀποτελέσματα διὰ τῆς ἐπιεικείας.

Ἄνθρωπος καρδίας τὸν ὁποῖον ἐβάρυνε τὸ χυθὲν ἐν Ραϊσχόφεν αἷμα, θὰ ἀηδίαζε βλέπων τὴν τόσην κενότητα καὶ τὰς τόσας μεμψιμοιρίας. Μεταξὺ τῶν νέων τοὺς ὁποίους ἐγνώρισα εἰς Παρισίους, καὶ οἵτινες ὡς ἐγὼ τὸ πρῶτον ἐδιδάσκοντο τὸν χειρισμὸν τῶν ὅπλων, οἱ πλεῖστοι δὲν ἐδυσκολεύοντο νὰ ἐκδηλώνωσιν τὸν ἀποτροπιασμὸν καὶ ἔπασχον διότι ἔμενον ἀχρησιμοποίητοι. Ἡ στολὴ ἣν ἔφερον καθίστατο βαρεῖα ἐπὶ τῶν ὤμων μου. Εἰς τοῦτο τὸ μεταξὺ ἤκουσα περὶ τοῦ τρίτου συντάγματος τῶν ζουάβων, τοῦ ὁποίου τὰ λείψανα κατέφυγον εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Σαλών. Ὁ συνταγματάρχης Ἀλφρέδος Βοσὲ εὑρίσκετο μεταξὺ τῶν λειψάνων τούτων ἑνὸς ἐκ τῶν γενναιοτέρων συνταγμάτων μας. Τὸν εἶχον γνωρίσει κατὰ τὴν παιδικήν μου ἡλικίαν καὶ ἔσπευσα πρὸς συνάντησιν αὐτοῦ. Ὅστις δὲν ἐγνώρισε τὸ στρατόπεδον τοῦ Σαλὼν θὰ νομίσῃ ὅτι ἡ ἀνεύρεσις ἑνὸς συντάγματος εἶναι τι εὔκολον· ἐν τούτοις διὰ νὰ φθάσῃ τις μέχρις αὐτοῦ ἔχει ἀνάγκην τῆς ὑπομονῆς ὁδοιπόρου ἀναζητοῦντος φυλήν τινα εἰς τοὺς ἀτελευτήτους ἀμερικανικοὺς λειμῶνας. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὁ στρατάρχης Μὰκ Μαὼν περίλυπος συνεκέντρωνε τὴν στρατιάν του, ἥτις ἔμελλε νὰ καταστραφῇ ἐν Σεδάν, ἀφοῦ προηγουμένως εἶχε πολεμήσει εἰς Μπωμόν. Πανταχοῦ ἔβλεπέ τις σκηνὰς καὶ στρατιώτας· ἦτο οἱονεὶ ἔρημος βρίθουσα ταγμάτων. Ἤδη ἤρξαντο σχηματιζόμενοι οἱ ὅμιλοι τῶν ἀπομονωθέντων στρατιωτῶν, οἵτινες ἐπληθύνοντο καθεκάστην. Αἱ ἀποτυχίαι τῶν προηγηθεισῶν ἡμερῶν ἐμεγέθυνε τὴν πληγὴν ταύτην τῶν ἐν πολέμῳ στρατιῶν. Ἐσχημάτιζον στρατόπεδον ἐν στρατοπέδῳ.

Ἐκ τῶν σκηνῶν ἑνὸς συντάγματος πεζικοῦ μετέβαινον εἰς τὰς σκηνὰς ἑνὸς τάγματος ἀκροβολιστῶν, ἐκ μιᾶς ἴλης θωρακοφόρων εἰς μίαν ἴλην οὐσσάρων καὶ περιεπλανώμην ἐν τῷ μέσῳ πυροβολαρχιῶν τῶν ὁποίων ὁ χάλυψ ἔστιλβεν ὑπὸ τὸν ἥλιον. ὅταν ἐζήτουν πληροφορίαν τινα, ἐλάμβανον ἀκαταλήπτους ἀπαντήσεις. Τέλος μετὰ ἐρεύνας τριῶν ἢ τεσσάρων ἡμερῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ τὴν ζωογονουμένην ἐκ τῶν ἤχων τῶν σαλπίγγων, ἔφθασα εἰς τὸ μέρος ἔνθα κατεσκήνου τὸ τρίτον σύνταγμα τῶν ζουάβων, ἀποτελούμενον ἐξ ἑκατοντάδων τινων στρατιωτῶν. Ὅταν ἐγκατέλειψε τὴν Ἀφρικὴν τὸ σύνταγμα τοῦτο ἀπετελεῖτο ἐκ τριῶν χιλιάδων ἀνδρῶν. Εὗρον ἐκεῖ τὸν συνταγματάρχην Βοσὲ καθήμενον ἐπὶ διπλουμένης ἕδρας καὶ περιστοιχούμενον ὑπὸ τριῶν ἢ τεσσάρων ἀξιωματικῶν, οἵτινες ἐκάθηντο ἐπὶ δεσμῶν ξηροῦ χόρτου.

Ἀνηγγέλθην καὶ ὑπέβαλον τὴν ἀναφοράν μου.—Γνωρίζετε, μοὶ εἶπε, τί ζητεῖτε; τὸ ὀλιγώτερον σειρὰν κακουχιῶν, στερήσεων, κόπου. Πάντα ταῦτα εἶνε οἱ σύντροφοι τοῦ στρατιώτου, ἀλλ' ἐξαιρετικῶς διὰ τὸ τρίτον τῶν ζουάβων οἱ σύντροφοι οὗτοι εἶνε ἀπαραίτητοι. Τὸ σύνταγμά μου ἀπέκτησε φήμην διὰ τὴν ὁποίαν καυχᾶται, ἀλλὰ τοῦτο τῷ ἐπιβάλλει τὴν ἐπικίνδυνον τιμὴν νὰ προηγῆται εἰς τὸ πῦρ. Ἐὰν ὑπείκετε εἰς ὁρμὴν νεανικήν, σκεφθῆτε ὡριμώτερον.

[Ἕπεται συνέχεια]

ΤΑ ΖΙΖΑΝΙΑ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

CE PAUVRE FERDINAND!

Κρατῶντας 'ς τὤνα χέρι τὸ παιδί του
καὶ τ' ἄλλο ἀκουμβῶντας 'ς τὸ ραβδί του,
ἐβγῆκε ὁ Φερδινάνδος μιὰ φορὰ
γυρεύωντας νονό. Τὸ φουκαρᾶ!

⁂

Ἐπέρασε βουνά, λαγκάδια, δάση,
ἀλλὰ νονὸ δὲν ἠμπορεῖ νὰ πιάσῃ·
βουνὰ καὶ πολιτείαις περπατεῖ,
ζητεῖ νονό, τοῦ κάκου τὸν ζητεῖ!

⁂

Ἀνέβη σὲ βασιλικὰ παλάτια,
τὰ δάκρυα τὸν πέρνουν ἀπ' τὰ μάτια,
νονὸ γιὰ τὸν Βογόριδα ζητεῖ
μὰ 'βρίσκει σφαλιστὸ κάθε αὐτί.

⁂

Ἐν ἄλλοις λόγοις εἰς τὸν φουκαρᾶ
ὑποδοχὴ ἐκάμανε χειρίστη,
κι' ἀντὶ τοῦ γιοῦ ν' ἀλλάξουνε τὴν πίστι
ἀλλάξαν τοῦ πατέρα μιὰ χαρά!

Λεβιαδαν

Εὑρίσκετο ἤδη τὸ παρὸν φύλλον ὑπὸ τὰ πιεστήρια ὅτε ἐγνώσθη ὁ αἰφνίδιος θάνατος τοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν Γερμανοῦ. Ἑπομένως ἔλειπεν ἡμῖν ὁ ὑλικὸς καιρὸς ὅπως εὕρωμεν τὴν εἰκόνα τοῦ τόσον ἀπροσδοκήτως ἁρπαγέντος ἐκ τοῦ μέσου ἡμῶν πρωθιεράρχου, θέλομεν δὲ δημοσιεύσει αὐτὴν εἰς τὸ προσεχὲς φύλλον.

ΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ ΜΑΣ

Ἡ δημοσιευομένη εἰς τὴν πρώτην σελίδα προσωπιδοφόρος εἶνε γερμανικὴ καλλιτεχνικὴ σύνθεσις συμβολικῶς παριστάνουσα τὴν Ἀποκρηὰν εἰς τὸ κράτος τῆς ὁποίας ἐπισήμως πλέον εἰσήλθομεν ἀπὸ τῆς παρελθούσης Κυριακῆς.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ κτιρίου τῆς Χειρουργικῆς καὶ Γυναικολογικῆς κλινικῆς, οὗτινος κατετέθη ὁ θεμέλιος λίθος ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν ἀρχῶν, τελέσαντος τὸν ἁγιασμὸν τοῦ ἀοιδίμου Μητροπολίτου, ἐκφωνήσαντος δὲ κατάλληλον λόγον τοῦ Πρυτάνεως τοῦ Πανεπιστημίου, δημοσιεύομεν τὴν εἰκόνα τοῦ ἀοιδίμου χορηγοῦ τοῦ ἱδρύματος, τοῦ πρώην ἐπιφανοῦς καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου μας Θεοδώρου Ἀρεταίου, ἑνὸς τῶν σεμνωμάτων τῆς ἑλληνικῆς ἐπιστήμης, ὅστις καὶ ἀφοῦ ζῶν παρέσχεν εἰς αὐτὴν τόσας περιφανεῖς ἐκδουλεύσεις, ἠθέλησε καὶ μετὰ θάνατον νὰ φανῇ χρήσιμος εἰς τὴν σπουδάζουσαν νεολαίαν καὶ κατέλιπε διὰ τῆς διαθήκης του τὸ ἀναγκαιοῦν ποσὸν διὰ τὴν ἀνέγερσιν καὶ συντήρησιν τῆς Κλινικῆς ταύτης. Τὴν εἰκόνα τοῦ κτιρίου τούτου, μὴ ἑτοιμασθεῖσαν δυστυχῶς ἐγκαίρως, θέλομεν δημοσιεύσει εἰς τὸ προσεχὲς φυλλάδιον.

Τέλος ὁ ἐν τῇ αὐτῇ σελίδι ἀπεικονιζόμενος Φλοκὲ εἶνε ὁ διατρεπὴς Γάλλος πολιτικὸς ὁ κατ' αὐτὰς ἀποβιώσας. Ὁ Φλοκὲ ἐχρημάτισεν ἐπὶ πολὺν χρόνον πρόεδρος τῆς γαλλικῆς Βουλῆς, ὑπουργὸς καὶ πρωθυπουργός. Εἰς τὸ ἀξίωμα δὲ τοῦτο διετέλει ὅτε συνέβη τὸ πολυθρύλητον ἐπεισόδιον μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ διαβοήτου δημαγωγοῦ στρατηγοῦ Βουλανζὲ ἀπολήξαν εἰς μονομαχίαν, καθ' ἣν ὁ Φλοκὲ ἐτραυμάτισε διὰ ξίφους εἰς τὸν τράχηλον ἐπικινδύνως τὸν ἀντίπαλόν του.

ΑΛΦΟΝΣΟΥ ΔΩΔΕ

Ο ΛΗΣΤΗΣ ΚΑΣΤΑΝΑ

Ὁ μολοσσὸς καθησύχασε· μᾶς ἐπλησίασε σείων τὴν οὐράν του καὶ ἤρξατο στρεφόμενος περὶ τοὺς πόδας μας, μεθ' ὃ ἐπανέλαβε τὸν δρόμον προηγούμενος ἡμῶν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ματθαίου. Ἦτο εἶδος καλύβης ἐκ λίθων, εἰς τὴν κορυφὴν ὑπῆρχεν ὀπὴ χρησιμεύουσα καὶ ὡς παράθυρον καὶ ὡς καπνοδόχη, ἐνῷ ἐν αὐτῇ εὑρίσκοντο δύο ναυτικαὶ κλίναι καταλαμβάνουσαι τὸ πλεῖστον τοῦ χώρου.

Ἐπὶ χονδροειδοῦς τραπέζης, περὶ τὴν ὁποίαν ὑπῆρχον καθίσματα ἐκ κορμῶν δένδρων, ἔκειτο λυχνία καπνίζουσα, περὶ τὴν ὁποίαν περιεστρέφοντο διάφορα ἔντομα κατακαίοντα τὰς πτέρυγάς των.

Πρὸ τῆς τραπέζης καὶ ἐν τῷ μέσῳ πυκνοῦ καπνοῦ ἐξερχομένου ἐκ καπνοσύριγγος ἐκάθητο ἀνὴρ μὲ χαρακτηριστικὰ λεπτά, ἡλιοκαής, ἐξυρισμένος καὶ κατὰ πάντα ὅμοιος πρὸς ἰταλὸν ἁλιέα. Ἐκράτει εἰς τὰς χεῖρας δέσμην παιγνιοχάρτων...

— Ἐξάδελφε Καστάνα, εἶπεν ὁ Ματθαῖος, σοῦ συνιστῶ τὸν κύριον, ἔρχεται ἀπὸ τὸ ἐργοστάσιον διὰ νὰ κυνηγήσῃ μαζί μου αὔριον... Θὰ κοιμηθῇ ἀπόψε ἐδῶ διὰ νὰ εἴμεθα πρωὶ πρωὶ εἰς τὸ καρτέρι...

Ὁ Καστάνα ἐστράφη καὶ προσήλωσε τοὺς ὀφθαλμούς του ἐταστικῶς ἐπ' ἐμοῦ μὲ τρόπον δυσπιστίας. Ἡ ἔρευνά του φαίνεται ὅτι τὸν ηὐχαρίστησε, διότι μὲ ἐχαιρέτισε καὶ ἤρχισε τὸ ἀγαπητόν του *σκαμπίλι* μὲ τὸν ἐξάδελφον. Ἐγὼ τοὺς παρετήρουν τὸν ἕνα ἀντικρὺ τοῦ ἑτέρου. Ἐκράτουν τὰ χαρτιὰ ἀποκρύπτοντες αὐτὰ ἐπιτηδείως ἀπὸ τὸ βλέμμα τοῦ ἀντιπάλου, πότε ἔκυπτον ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ πότε ἀνηγείροντο, διέβλεπον ἀλλήλους καὶ προσεπάθει ἑκάτερος νὰ μαντεύσῃ τὰ παιγνιόχαρτα τοῦ ἀντιπάλου. Μὲ ἐνδιέφερεν ἰδιαιτέρως ὁ Καστάνα. Τὸ φῶς τῆς λυχνίας ἔπιπτεν ἐπ' αὐτοῦ· ἀνεγνώριζον αὐτὸν ἐκ τῆς φωτογραφίας, ἣν μοὶ εἶχε δώσει ὁ νομάρχης. Ἡ μόνη ἔλλειψις τῆς φωτογραφίας ἦτο ἡ μὴ ἀπόδοσις τοῦ χρώματος τοῦ προσώπου τοῦ λῃστοῦ, τῆς εὐκινησίας καὶ εὐλυγισίας τῶν μελῶν αὐτοῦ καὶ τῆς τραχείας καὶ ἀποτόμου φωνῆς του τῆς ἰδιαζούσης ἰδίως εἰς τοὺς ἀνθρώπους τοὺς συνειθισαντας εἰς τὴν μοναξίαν καὶ ἀφασίαν... Ἀλλὰ καὶ ὁ Ματθαῖος εἶχέ τι τὸ χαρακτηριστικὸν καθήμενος ἀπέναντι τοῦ ἀνθρώπου τὸν ὁποῖον ἐπρόκειτο νὰ παραδώσῃ. Τὸ πρόσωπόν του οὔτε ταραχὴν οὔτε δισταγμὸν προέδιδεν. Εἶχε λησμονήσει τὴν προδοσίαν του καὶ ἦτο ἐντελῶς ἀφωσιωμένος εἰς τὸ παιγνίδιόν του, τοῦ ὁποίου ἀνέμενε τὴν ἔκβασιν.

Δύω ὁλόκληροι ὧραι παρῆλθον οὕτως. Ἡ ἐπικρατοῦσα ἀφασία τὴν ὁποίαν διέκοπτον ἐνίοτε αἱ ἐπιφωνήσεις τῶν παικτῶν *σκαμπίλι*. . *ἀτού*... καὶ ὁ πυκνὸς καπνὸς μὲ εἶχον κουράσει καὶ ᾐσθανόμην τὴν ἀναγκην νὰ κατακλιθῶ... Ἀνετιναζόμην ἐνίοτε καὶ ἤνοιγον τοὺς ὀφθαλμούς εἴτε ἐκ τῶν βλασφημιῶν τῶν παικτῶν εἴτε ἐκ τοῦ εἰσερχομένου ἀνέμου, ὅστις ἐκλυδώνιζε τὸ φῶς τῆς λυχνίας... Αἴφνης ὁ Λέων ἤρξατο ὑλακτῶν ἀγρίως· πάντες ἀνηγέρθημεν. Ὁ λῃστὴς δι' ἑνὸς πηδήματος εὑρέθη εἰς τὴν θύραν, τὴν ἤνοιξε, ἔρριψε βλέμμα διερευνητικὸν ἔξω καὶ ἐπανελθὼν εἶπεν: — Τὸ ἀπόσπασμα... Ἥρπασε τὸ ὅπλον του καὶ ὡς αἴλουρος ἐξῆλθεν. Ἐγὼ καὶ ὁ Ματθαῖος ἐμείναμεν ἔκθαμβοι, ὁπόταν δεκὰς χωροφυλάκων, προτεταμμένα ἔχοντες τὰ ὅπλα καὶ ἕτοιμοι νὰ πυροβολήσωσιν εἰσῆλθον. — Παραδοθῆτε! μᾶς προστάζουσι, καὶ εὐθὺς χωρὶς νὰ ἀκούσωσι τὰς διαμαρτυρίας μου καὶ τὸν τίτλον μου, μᾶς συνέλαβον καὶ μᾶς ἔδεσαν. «Πολὺ καλὰ τὰ λέτε στὴν Βαστίαν» καὶ ἐν τῷ ἅμα τύπτοντες διὰ τῶν κοντακίων μᾶς ἔφερον ἔξω τοῦ οἰκίσκου καὶ ἀτάκτως μᾶς ἀνεβίβασαν ἐπὶ τῆς ἀναμενούσης εἰς ἀπόστασιν βημάτων ἁμάξης τῶν φυλακῶν βρωμερᾶς καὶ παγερᾶς καὶ ὑπὸ τὴν συνοδίαν τῶν χωροφυλάκων μᾶς ὡδήγησαν εἰς Βαστίαν... Ὅλη δὲ αὐτὴ ἡ στρατιωτικὴ κίνησις διὰ νὰ συλλάβωσιν ἕνα σύμβουλον νομαρχίας!

III

Εἶχεν ἐξημερώσει ὅταν ἐφθάσαμεν εἰς Βαστίαν. Δὲν δύνασθε νὰ φαντασθῆτε τὴν εἰκόνα ὅταν εἰσήλθομεν εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ἐπιστάτου τῶν φυλακῶν, ἔνθα ἀνέμενον τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐκστρατείας ὁ εἰσαγγελεύς, ὁ μοίραρχος καὶ ὁ διευθυντὴς τῶν φυλακῶν. Ἐκεῖνος ὅμως ὅστις ἔμεινεν ὡς στήλη ἁλὸς ἦτο ὁ ἐνωμοτάρχης τῆς συνοδίας, ἥτις μὲ ἔφερε θριαμβευτικῶς, ὅταν ἰδίως εἶδε τοὺς ἀντιπροσώπους αὐτοὺς τῆς ἀρχῆς νὰ μὲ πλησιάσωσι καὶ τὸν εἰσαγγελέα νὰ μοὶ ἀφαιρῇ τὰς χειροπέδας καὶ νὰ μοὶ ζητῇ συγγνώμην.

— Πῶς! σεῖς εἶσθε, κύριε βαρῶνε!... Πῶς αὐτοὶ οἱ ἀνόητοι... Ἀλλὰ πῶς συνέβη αὐτὴ ἡ παρεννόησις; Τί ἐπὶ τέλους συνέβη;

Ἐπῆλθεν ἡ ἐξήγησις. Τὴν πρωΐαν τῆς προηγουμένης ὁ εἰσαγγελεὺς εἶχε λάβει τηλεγράφημα ἐκ Πόρτο Βέκκιο διὰ τοῦ ὁποίου ἐπληροφορεῖτο μὲ ὅλας τὰς λεπτομερείας περὶ τῆς παρουσίας κατὰ τὰ μέρη τῆς Σολενζάρα τοῦ Καστάνα...

Τὸ ὄνομα Πόρτο Βέκκιο μοὶ ἀπεκάλυψε τὰ πάντα.

— Τὸ τηλεγράφημα σᾶς ἔστειλεν ὁ ἀντεισαγγελεύς.

— Ἀληθῶς, ὁ ἀντεισαγγελεύς. Εἰξεύρετε εἶνε ἄνθρωπος σοβαρὸς καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ μοὶ τηλεγραφήσῃ πρὶν ἢ λάβῃ ἀκριβεῖς καὶ ἀσφαλεῖς πληροφορίας... Ἀλλά, ἀγαπητέ μοι σύμβουλε, τίς ἠδύνατο νὰ ὑποπτευθῇ ὅτι εἴχετε ἐξέλθει εἰς κυνήγιον κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα καὶ ὅτι εὑρίσκεσθε εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἐξαδέλφου τοῦ λῃστοῦ;... Ἐλπίζω ὅτι δὲν εἶσθε θυμωμένος καὶ ἵνα μοὶ ἀποδείξητε τοῦτο θὰ ἔλθετε νὰ προγευματίσωμεν μαζί... Ἀποτεινόμενος δὲ πρὸς τὸν ἐνωμοτάρχην «φρόντισε νὰ φυλακισθῇ αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, αὔριον θὰ τὸν ἀνακρίνωμεν», τῷ εἶπεν.

Ὁ δυστυχὴς Ματθαῖος ἔμεινεν ἐμβρόντητος· μοὶ ἔρριψε βλέμμα ἀπορίας καὶ διαμαρτυρίας. Ἠναγκάσθην νὰ ἐκθέσω τὰ πάντα. Ἔλαβον κατὰ μέρος τὸν εἰσαγγελέα καὶ τῷ εἶπον ὅτι ὁ ἐξάδελφος τοῦ Καστάνα ἦτο κατάσκοπος τῆς νομαρχίας, καὶ ὅτι μᾶς εἶχεν ὑποσχεθῇ νὰ μᾶς παραδώσῃ τὸν λῃστήν, τέλος εἶπον αὐτῷ ἅπασαν τὴν ἱστορίαν. Ἐφ' ὅσον ὡμίλουν ἡ φυσιογνωμία τοῦ εἰσαγγελέως μετεβάλλετο καὶ ἀπὸ εὐμενοῦς μετεβλήθη εἰς ψυχρὰν καὶ ἐν τέλει ἔλαβε τὴν σοβαρότητα τοῦ δικαστικοῦ λειτουργοῦ.

— Λυποῦμαι πολὺ διὰ τὴν νομαρχίαν, μοὶ εἶπε ξηρῶς... Κρατῶ τὸν ἐξάδελφον τοῦ Καστάνα καὶ βεβαίως δὲν θὰ τὸν ἀπολύσω. Θέλει δικασθῇ μετὰ δύο ἄλλων ποιμένων, οἵτινες ἐχορήγησαν εἰς τὸν λῃστὴν τρόφιμα καὶ πυρίτιδα.

— Ἀλλά, κύριε εἰσαγγελεῦ, σᾶς ἐπαναμαμβάνω ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶνε ὄργανον τοῦ νομάρχου...

— Ἔ! λοιπόν, δι' αὐτὸ τὸν κρατῶ, μοὶ εἶπε σχεδὸν ἀποτόμως. Θέλω ἐπὶ τέλους νὰ δώσω ἓν μάθημα εἰς τὴν διοίκησιν. Δὲν πρέπει νὰ ἀναμιγνύεται εἰς πράγματα εἰς τὰ ὁποῖα δὲν εἶνε τεταγμένη. Πῶς! ἐν Κορσικῇ ὑπάρχει σήμερον εἷς καὶ μόνος λῃστὴς καὶ ἐννοεῖ ὁ κύριος νομάρχης νὰ μοὶ ἀφαιρέσῃ τὴν δόξαν τῆς συλλήψεώς του; Εἶνε τὸ μόνον θήραμά μου! Λοιπόν, κύριε σύμβουλε, σεῖς ὅστις εἶσθε κυνηγὸς (καὶ ἔρριψε βλέμμα εἰρωνικὸν εἰς τὴν κυνηγετικὴν περιβολήν μου) νομίζετε ὅτι ἐπιτρέπονται αὐτὰ τὰ πράγματα;... Ἐν τούτοις ἐγὼ τὸ εἶπον εἰς τὸν νομάρχην σας ὅτι ἢ ἐγὼ θὰ συλλάβω τὸν Καστάνα ἢ οὐδεὶς ἄλλος... Δὲν ἠθέλησε νὰ μὲ ἀκούσῃ καὶ ἐγὼ θὰ ἐκδικηθῶ. Ὁ Ματθαῖός σας θὰ εἰσαχθῇ εἰς δίκην, θὰ διαμαρτυρηθῇ κατὰ τῆς νομαρχίας καὶ ἐπειδὴ ἡ ὑπόθεσις θὰ κάμῃ θόρυβον, ὁ λῃστὴς θὰ προφυλάττεται εἰς τὸ μέλλον καὶ ἀπὸ τὸν ἐξάδελφόν του καὶ ἀπὸ τοὺς κυνηγοὺς τῶν κιχλῶν τῆς διοικήσεως.

Ὅ,τι εἶπε καὶ ἐγένετο. Μετὰ ἕνα μῆνα ὁ Ματθαῖος εἰσήγετο εἰς δίκην. Ἐκλήθην ὡς μάρτυς εἰς τὴν δίκην μετὰ τοῦ γραμματέως τῆς νομαρχίας καὶ ἠναγκάσθημεν νὰ καταθέσωμεν τὰ πάντα. Ἡ ἱστορία ἐπροξένησεν ἱλαρότητα εἰς τὸ ἀκροατήριον καὶ ἡ διοίκησις ἐξηυτελίσθη. Ὁ Ματθαῖος ὡς ἦτο ἐπόμενον ἠθωώθη, ἀλλ' ἐφ' ἑξῆς εἰς οὐδὲν ἠδυναμεθα νὰ τὸν χρησιμοποιήσωμεν, ἀφοῦ ὁ λῃστὴς ἔμαθε τὰ πάντα. Ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν χώραν καὶ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν μυστικὴν ἀστυνομίαν τῆς αὐτοκρατορίας, ἀφοῦ εἶχε κάμει πλέον τὸ πρῶτον βῆμα τῆς ἐπονειδίστου πράξεώς του.